

BULETIN

EUGENIC ȘI BIOPOLITIC

VOL. XIV.

1943

Nr. 11-12

C O N T Î N U T

	Pag.
I. STOICHIȚIA: Organizarea plășilor sanitare și a serviciilor sanitare județene	353
P. RAMNEANȚU: Sânge și glie	370
M. SULICĂ: Biologia în învățământul teoretic german	392
V. PREDA și A. G. LUDU: Complexul pigmentar la copiii din județul Turda și relația lui cu grupurile sangvine	412
G. E. SOLCANESCU: Asupra abaterilor dela normal a fenomenelor demografice în timp de război	416
CRONICĂ: Etnopolitică. Demografie. Antropologie. Eugenie. Sănătate publică	419

EDITAT DE SECȚIA BIOPOLITICĂ A „ASTREI”
ȘI DE
INSTITUTUL DE IGIENĂ ȘI BIOPOLITICĂ, SIBIU

Organizarea plășilor sanitare și a serviciilor sanitare județene*)

de
Prof. Dr. I. STOICHIȚIA

Pentru a putea influența în mod hotărâtor mersul sănătății publice prin acțiunea Serviciului sanitar, este necesar ca acest serviciu să fie astfel conceput și organizat încât să poată corespunde cât mai integral nevoilor specifice ale mediului pentru care este creat și să țină seamă în același timp de cerințele științifice moderne și de normele generale de organizare, azi unanim acceptate.

Privită din acest punct de vedere, organizația noastră sanitară este încă departe de a putea rezolvi în mod corespunzător marile și variatele probleme ale sănătății publice românești, deși s'au făcut în trecut și se fac, mai ales în timpul din urmă, eforturi considerabile în acest scop.

Înainte de toate, organizația noastră sanitară nu are încă extensiunea cuvenită, cel mai important sector de acțiune, mediul rural, fiind lipsit în foarte multe regiuni ale țării de instituțiile și personalul sanitar strict necesar, iar în al doilea rând organizația prea redusă de care dispunem nefiind alcătuită în conformitate cu cerințele științifice ale timpului, care reclamă în mod imperativ asigurarea unei vaste și cuprinzătoare acțiuni de medicină preventivă.

Intr'adevăr, pentru mediul nostru rural cu o cifră de populație de 13.344.481 de suflete, oeeace reprezintă 79,2% din ci-

*) Raport prezentat în ședința Consiliului Sanitar Superior din 24 Noembrie 1943.

fra populației totale a țării, dispunem de abia 1446 de circumscripții sanitare, revenindu-se în medie o circumscripție pentru 8.050 locuitori. Această proporție este cât se poate de nesatisfăcătoare pentru a se putea asigura o acțiune sanitară eficientă. Situația însă devine și mai rea dacă luăm în considerare că, mai mult ca 30% a posturilor existente sunt lipsite de titulari permanenți și dacă mai adăugăm că repartizarea medicilor existenți este cât se poate de neegală, variind între 4.000 și 15.000 de locuitori pentru un medic.

O altă insuficiență a organizației noastre sanitare rurale o constituie lipsa foarte accentuată de instituțiuni sanitare și de ocrotire. Dispunem abia în 590 de circumscripții sanitare rurale de localuri proprii pentru dispensare medicale, iar în 850 de circumscripții aceste instituții funcționează adeseori în condiții dintre cele mai primitive, în case închiriate sau în localuri cu totul improprii puse la dispoziția Serviciilor sanitare de către primăriile locale. Nu mai vorbim de celelalte instituții sanitare și de ocrotire necesare pentru acțiunea din mediul rural, acestea lipsind aproape cu desăvârșire și nici de carența personalului sanitar și de ocrotire și de insuficiența instalațiilor tehnice, cari împreună trebuie să constituie armamentul elementar indispensabil pentru orice acțiune sanitară.

Trebuie să constatăm deci, și să recunoaștem fără reticențe că, organizația noastră sanitară rurală este încă insuficientă ca extensiune și dotare, și din această cauză incapabilă să poată rezolvi în mod satisfăcător marile probleme sanitare ale mediului rural și că vor trebui făcute de aici înainte eforturi serioase pentru remedierea acestei situațiuni care nu mai poate dăinui.

Nu ne vom ocupa în această expunere de planul de dezvoltare extensivă a Serviciului nostru sanitar rural, acest lucru s'a făcut în ședința din Septembrie a Consiliului Sanitar Superior, când Dl. Ministru al Sănătății a făcut o expunere documentată și competentă asupra situației reale, arătând și căile de remediere, prezentând un vast program de realizări în domeniul înmulțirii și organizării temeinice a circumscripțiilor sanitare rurale, program care a fost pe larg debătut și unanim acceptat de Consiliu.

Voi insista aici mai mult asupra unui alt aspect al problemei și anume asupra necesității de a se introduce în mod real și a se desvolta cât mai mult în viața sanitară a mediului nostru rural sistemul de organizare și acțiune de medicină preventivă prin plășile sanitare și printr'o reorganizare a Serviciilor sanitare și de ocrotire județene.

Țin să accentuez dela început că actuală noastră organizație sanitară insuficientă ca extensiune și necorespunzătoare din punctul de vedere al sistemului de organizare, nu a putut influența în mod vizibil mersul sănătății publice din țară. Dacă analizăm evoluția demografică din ultimele decenii, vom constata cu multă durere că natalitatea a scăzut dela 39,4 la mie cât era media pe țară în anul 1921 până la 25,7 la mie în 1941, deci o scădere de 13,7 la mie în decurs de abia două decenii și cu o tendință foarte accentuată de scădere și mai pronunțată în viitor. În acelaș timp mortalitatea generală care în 1921 era de 23,7 la mie, a scăzut în decurs de 20 de ani abia la 19,1 la mie, deci o diminuare de numai 4,6 la mie în decurs de două decenii.

Rezultatul acestui bilanț demografic este că excedentul natural de populație a scăzut în mod simțitor și anume dela 15,7 la mie cât era în 1921, la 6,6 la mie în 1941, marcând deci o scădere cu 57,9% în decurs de numai 20 de ani. (v. Fig. pag. 4 copertă).

În acelaș timp mortalitatea infantilă, cel mai sensibil sector care se poate influența în mod hotăritor și în relativ scurtă vreme prin acțiunea serviciului sanitar, a scăzut în acest interval de timp foarte puțin și anume dela 20% în 1921 la 17,1% în 1941, și având o tendință mereu staționară.

Nu mai vorbim de valoarea calitativă a capitalului nostru uman care este tot mai redusă, după cum se poate constata atât din rezultatele recrutărilor, cât și din rezultatul diferitelor cercetări și anchete medico-sociale care s'au făcut pe teren.

Este deci evident că ne găsim în faza unui declin biologic accentuat și că organizația noastră sanitară neavând o dezvoltare extensivă suficientă și având un caracter pronunțat curativ, cu toate eforturile ce se depun, nu este în stare să influențeze în mod favorabil și vizibil această evoluție. *Este deci mai presus de orice îndoială că trebuie să intervenim cu hotărire și fără nici o întârziere dând o dezvoltare extensivă cât mai mare Serviciului nostru sanitar rural, dar mai ales trebuie să introducem*

în mod real și să dezvoltăm pe o scară cât mai largă sistemul de organizație și acțiune preventivă dela care putem aștepta rezultate dintre cele mai bune.

Dacă cercetăm evoluția sănătății publice din câteva țări, unde sistemul de medicină preventivă este introdus și aplicat în mod perseverent și sistematic, vom constata că acolo mortalitatea generală și mortalitatea infantilă au scăzut în mod impresionant, iar durata medie a vieții a crescut simțitor deodată cu ridicarea valorii calitative a capitalului uman.

Astfel până ce la noi în 1935 spre ex. mortalitatea generală medie a fost de 21,1 la mie, în Germania, care dispune de o bună organizație preventivă, ea a fost numai de 11,8 la mie iar în Finlanda de 12,1 la mie. La fel până ce la noi mortalitatea infantilă se menține aproape staționară în jurul proporției de 18%, în Germania și în Finlanda, ea a scăzut în acelaș timp la 7% și chiar la 6%.

Este însă și mai impresionantă și mai instructivă comparația pe care o găsim în tabloul anexat luat din lucrarea D-lui Prof. Moldovan, apărută în volumul „Probleme de sănătate publică”, privitor la nivelul câtorva cauze de deces în România și în Germania în anul 1935.

Nivelul câtorva cauze de deces în România comparat cu al aceluiași cauze în Germania (cifrele sunt din anul 1935)*

Cauze de deces	Nomenclatura internațională din 1929	România		Germania		Nr. deceselor calculat pt. România pe baza mort. din Germania	Nr. deceselor care s'ar putea preveni în România	% deceselor care s'ar putea preveni
		Cifra deceselor	Mortalitatea la 100.000 loc.	Cifra deceselor	Mortalitatea la 100.000 loc.			
Bolii infecțioase și parazitare .	1-22,24-44	34,745	182,0	52,997	79,2	15,128	19,617	56,4
Tuberculoză pulmonară . . .	23	28,231	147,9	41,106	61,5	11,733	16,948	58,4
Pneumonii și bronho-pneumonii	107-109	64,608	338,5	59,975	89,7	17,199	47,409	73,4
Diaree și enterită sub 2 ani	119	27,152	144,3	9,141	13,7	2,609	24,943	90,5
Debilitate congenitală (sub 1 an)	158	65,294	342,1	17,532	26,2	5,004	60,290	92,3

*] Nu s'a ținut seamă de diferențele în compoziția pe vârstă a populației.

Rezultă din comparația cifrelor din acest tablou că mortalitatea în România prin boli infecțioase și parazitare, tuberculoză, pneumonii și broncho-pneumonii, diaree și enterite sub doi ani și debilitate congenitală, referită la 100.000 de locuitori, este mai mare ca în Germania cu 56,4%—92,3%. Asta înseamnă că prin ridicarea eficienței Serviciului nostru sanitar la nivelul celui din Germania și evident și prin alte măsuri de ordin social-economic și cultural, am putea reuși să reducem mortalitatea prin aceste cauze la același nivel ca și în Germania și astfel *am putea economisi anual un număr de 169.207 vieți omenești, ceea ce în 20 de ani ne-ar da un spor de 3.384.140 de suflete față de excedentul pe care reușim să-l realizăm prin mijloacele noastre reduse de astăzi.*

Comparațiile în acest domeniu sunt tot atât de impresionante și cu alte țări occidentale ca spre exemplu Olanda, care deasemenea dispune de o organizație sanitară preventivă foarte bună și un standard de viață ridicat al populației sale. La noi mortalitatea prin *febră tifoidă* este de 5 decese la 100.000 de locuitori, iar în Olanda deabia 0,5 decese la aceeași cifră de locuitori; *scarlatina* ne dă o mortalitate de 17 decese la 100.000 de locuitori, iar în Olanda mortalitatea prin această boală a fost redusă la 0,8 decese pentru aceeași cifră de locuitori și în fine *diareele și enteritele* copiilor sub 2 ani dau la noi o mortalitate de 144 decese la 100.000 de locuitori, iar în Olanda numai 80 de decese la aceeași cifră de locuitori, deși în această proporție intră și decesele vârstelor mai mari de doi ani.

Exemplele se pot multiplica la infinit, comparațiile în toate cazurile ne vor dovedi însă în mod hotărâtor *eficiența sistemului de organizare și acțiune preventivă și ne vor demonstra în modul cel mai evident necesitatea imperioasă de a se proceda și la noi cu toată urgența și cu toată energia la introducerea și dezvoltarea pe o scară cât mai largă a acestei organizații binefăcătoare.*

Plecând dela aceste constatări și considerații legiuitorul din 1930 a prevăzut o serie întreagă de măsuri sanitare chemate să asigure o acțiune viguroasă și bine susținută de medicină preventivă și a introdus în organizația sanitară a țării o nouă unitate, *plasa sanitară*, chemată să constituie suportul acestor acțiuni în mediul nostru rural.

Plasa sanitară a fost concepută ca o unitate de administrație și tehnică sanitară având menirea de a asigura coordonarea întregii activități sanitare din cuprinsul ei și de a organiza și conduce acțiunea de medicină preventivă și de ocrotire.

Plasa sanitară cuprinde una sau mai multe plăși administrative, înglobând sub autoritatea sa mai multe circumscripții sanitare rurale și având o populație totală de 50—60.000 locuitori, pe o întindere teritorială care variază după densitatea populației și după frecvența căilor de comunicație.

Este deci vorba de o unitate sanitară nouă, intercalată între circumscripția sanitară rurală care rămâne cu atribuțiile sale mixte de ordin curativ și preventiv și între serviciul sanitar județean, organ de îndrumare și control tehnic și administrativ pentru întreaga organizație sanitară din județ.

Plasa sanitară este condusă de un *medic igienist* specializat în igienă și medicină preventivă și recrutat conform legii prin examen de clasificare dintre diplomații cursurilor de specializare în igienă de pe lângă Institutele de Igienă și Sănătate Publică din centrele universitare.

Medicul igienist este șeful ierarhic direct al întregului personal sanitar și de ocrotire din cuprinsul plășii, în afară de acela al spitalelor de specialitate și este subordonat medicului șef de județ. El locuiește în mod obligator la reședința plășii care în mod obișnuit coincide cu reședința uneia din plășile administrative și este oprit de a face clientelă particulară, având în schimb dreptul la o remunerație specială care constă din locuință, luminat și încălzit în natură cum și la mijloacele de transport necesare serviciului.

A fost necesară creierea plășii sanitare și introducerea medicului igienist din următoarele motive:

Medicul de circumscripție sanitară rurală cu atribuțiuni mixte și cu îndatoriri curative atât de multiple chiar având la dispoziție instituțiile și personalul auxiliar necesar, nu va fi în stare să realizeze singur o operă preventivă cuprinzătoare și corespunzătoare marilor necesități din mediul rural. Nu poate face acest lucru pe de o parte lipsindu-i timpul necesar care-i este absorbit în cea mai mare parte de activitatea curativă curentă, iar pe de altă parte fiindcă îi lipsește pregătirea tehnică de specialitate în multiplele și complicatele probleme de să-

nătate publică și igienă preventivă. Oricâtă inițiativă ar avea și oricât de capabil ar fi medicul de circumscripție, pentru a eși din izolarea în care se găsește și pentru a putea realiza o operă preventivă, el are nevoie de ajutorul și de îndrumarea pe teren a unui organ tehnic specializat cu autoritate și competență în rezolvirea problemelor variate de medicină preventivă.

S'ar putea spune că ajutorul și îndrumarea tehnică necesară va trebui să fie dată direct de către medicul șef de județ care trebuie să fie igienist și este conducătorul întregului serviciu sanitar.

Ori, medicul șef de județ, supra încărcat cu îndatoriri administrative și de birou și având conducerea și îndrumarea Serviciului sanitar dintr'un județ întreg, nu va putea îndeplini această îndatorire decât într'o măsură foarte redusă și într'un mod incomplet. A îndruma, a iniția și controla înseamnă a fi în strânsă și permanentă legătură cu viața locală; înseamnă a fi mereu pe teren în contact intim cu realitatea, ori medicul șef de județ, mai ales în județele mari, nu poate să cunoască în toate detaliile condițiile și lipsurile locale și în consecință nici nu poate da în deplină cunoștință de cauză îndrumările tehnice necesare:

Din aceste motive s'a găsit necesar a se crea un nou organ intermediar între medicul șef de județ și medicul de circumscripție sanitară rurală, organ care dispunând de pregătirea și competența tehnică necesară și nefiind încărcat cu alte atribuții de ordin curativ, va putea activa neîntrerupt pe teren, ocupându-se exclusiv de rezolvirea problemelor de igienă și medicină preventivă.

Medicul igienist având pregătirea tehnică necesară și fiind absolvit de orice îndatoriri curative, se poate dedica exclusiv activității preventive pe care o va sistematiza și îndruma în conformitate cu necesitățile locale. El organizează, sistematizează și coordonează Serviciul preventiv; fixează programul de muncă pentru circumscripție, participă și veghiază la executarea lui și intervine pe teren ori de câte ori împrejurările o cer. El se va ocupa în deosebi de problema ocrotirii familiei, mamei și a copilului, de igiena preșcolarilor și a școlarilor, de combaterea rațională a bolilor infecțioase și a plăgilor sociale și va acționa în domeniul salubrității publice și al igienei.

În acelaș timp medicul igienist execută anchete medico-sociale, controlează stabilimentele publice și industriale, supraveghind igiena muncitorilor și participă la viața socială locală, ținând conferințe publice din domeniul igienei și făcând prin aceasta operă reală de educație igienică și propagandă sanitară.

Medicul igienist având atribuții exclusiv preventive și fiind pregătit din punct de vedere tehnic pentru această misiune, va putea face față tuturor acestor îndatoriri, el făcând în acelaș timp legătura necesară între serviciul sanitar județean, și între circumscripția sanitară rurală, care astfel va avea în apropiere un îndrumător tehnic în toate problemele de medicină preventivă.

Plasa sanitară nu este deci o instituție nouă cu personal numeros și pretențios, ci doar o unitate sanitară mai largă care grupează instituțiile vechi deja existente, în vederea coordonării și a raționalizării muncii și pentru realizarea și îndrumarea unui serviciu preventiv.

Ca instituție funcționează la reședința plășii sanitare o *Casă de sănătate și de ocrotire* compusă din:

- a) Un dispensar medical pentru consultații;
- b) Un cămin de zi pentru copii;
- c) Două saloane pentru maternitate sau cazuri de urgență;
- d) O bucătărie de demonstrație;
- e) O baie populară cu o stație de deparazitare;
- f) Un birou administrativ;
- g) Locuință pentru medic și pentru sora de ocrotire.

La nevoie se poate atașa Casei de ocrotire și un local de infirmerie pentru izolarea și tratamentul bolnavilor contagioși.

La Casa de sănătate și de ocrotire se dau zilnic consultații generale prin medicul circumscripției respective, ajutat de personalul auxiliar.

În anumite zile din săptămână se dau consultații pe specialități (tuberculoză, puericultură, venerii, stomatologie, etc.), printr'un medic primar de specialitate dela reședința județului, care este angajat prin contract, sau îndeplinește funcția de medic primar la unul din spitalele din capitala județului.

La aceste consultații de specialitate asistă și medicul circumscripției respective, care astfel își însușește cunoștințele necesare de specialitate și primește instrucțiuni dela medicul pri-

mar respectiv, privitor la asistența medicală sau socială a bolnavilor consultați.

Tot la reședința plășii funcționează cel puțin o soră de ocrotire șefă, un agent sanitar și o moașă, fiecare având de îndeplinit atribuțiile ce îi sunt date, în cadrul unui program de muncă stabilit de medicul igienist al plășii.

Surorile de ocrotire în afară de activitatea depusă în cadrele Casei de sănătate și de ocrotire, sunt obligate să ție în evidență familiile din comună pe care le vizitează periodic, intervenind în toate cazurile în care ele depistează existența unei probleme de medicină socială. Ele fac legătura între Casa de ocrotire și între familiile respective, sesizând pe medic de toate cazurile în care este necesară o intervenție reparatorie. În afară de aceasta, ele fac operă de educație igienică sistematică prin organizarea și conducerea unor cursuri de igienă și de gospodărie pentru femei și prin activitatea ce o depun în cadrele educației școlare și preșcolare.

Agentul sanitar îndeplinește atribuțiile ce-i sunt conferite în domeniul combaterii epidemiilor, executând izolarile, desinfecțiile și deparazitările necesare și executând anumite lucrări de salubritate publică și de poliție sanitară.

Moașele au atribuția de a ține o evidență a gravidelor și lehzuzelor din comună și de a le da asistența necesară la naștere și lehzuzie.

Plasa sanitară este deci o unitate de medicină preventivă în cadrul căreia medicul igienist dirijează întreaga acțiune de medicină preventivă, activând cu deosebire în domeniul combaterii epidemiilor și a bolilor sociale cum și în domeniul ridicării igienice și a salubrității publice.

Medicii specialiști din capitala județului participă în mod efectiv la acțiunea de depistare și combatere a bolilor sociale, făcând în acelaș timp și operă activă de asistență medicală diferențiată.

Personalul auxiliar al plășii: sora de ocrotire, agentul sanitar și moașa, se încadrează în mod armonic în această activitate, toți lucrând după un plan de ansamblu întocmit de medicul igienist al plășii.

Prin legiferarea plășilor sanitare pentru mediul rural și al centrelor de sănătate pentru mediul urban, s'a creiat instituția

de bază necesară acțiunii de medicină preventivă și ar fi urmat ca să se dea o cât mai largă dezvoltare acestor unități în folosul sănătății publice românești. Ar fi trebuit să se asigure această dezvoltare cu atât mai vădit cu cât în Congresul Asociației generale a medicilor din 1936, Corpul medical s'a declarat de acord cu acest nou sistem de organizare sanitară și în moțiunea votată cu unanimitate, a cerut Guvernului ca să procedeze fără întârziere la realizarea integrală a programului de medicină preventivă conceput de Congres.

Totuși, din cauze pe cari nu este locul să le analizăm aici, nu au luat ființă în decurs de 13 ani decât numai un număr extrem de redus de plăși sanitare și Centre urbane de sănătate, iar dintre acestea o activitate susținută și bine organizată nu au avut decât plășile sanitare dela *Gilău*, de sub îndrumarea Institutului de Igienă și sănătate publică din Cluj și *Plasa Tomești*, de sub îndrumarea Institutului de Igienă din Iași.

În aceste plăși însă, cum și în numărul mare de unități sanitare similare care au luat ființă între timp în America, Polonia, Ungaria, Jugoslavia și Bulgaria, activitatea preventivă de pusă sistemic și perseverent, a dat rezultate dintre cele mai bune, dovedind încă odată că sistemul este bun și că acolo unde este bine aplicat el determină ameliorări considerabile în mersul sănătății publice.

Astfel, în cele 600 districte sanitare din Statele Nord-Americane, s'a redus în decurs de mai puțin ca 20 de ani mortalitatea generală dela 14 la mie la 11 la mie; mortalitatea infantilă dela 12,9% la 6,8%; mortalitatea prin tuberculoză s'a redus cu peste 50% (dela 138 decese pentru 100.000 de locuitori, la 68 decese); mortalitatea prin difterie s'a redus cu 65%, iar mortalitatea prin febră tifoidă cu 80%.

La noi, în *Plasa sanitară Gilău* în primii 5 ani de activitate s'a redus media mortalității generale dela 20,9 la mie la 18,5 la mie, iar mortalitatea infantilă dela media de 26,5% la 17,5%; până ce în *Plasa Tomești* mortalitatea generală a fost redusă în același interval dela 26,5 la mie la 19,0 la mie, iar mortalitatea infantilă dela 20,5% la 15,0%.

Aceste date s'ar putea înmulți cu arătarea rezultatelor dobândite în Polonia, Jugoslavia sau alte state limitrofe, ele dovedindu-ne în mod evident și indiscutabil marea utilitate și ran-

damentul deosebit al activității preventive depuse prin organizația plășilor sanitare.

Constatând aceste rezultate strălucite care s'au obținut în alte părți, dar și la noi prin acțiunea preventivă desfășurată în cadrele plășilor sanitare, și văzând evoluția demografică tot mai nefavorabilă datorită împrejurărilor de război și a lipsei de organizare sanitară preventivă, am socotit că este necesar să reactualizăm această problemă și să căutăm a face toate eforturile pentru a inaugura în sfârșit o acțiune energică și bine susținută de înființare și punere în funcțiune efectivă a unui număr cât mai mare de plăși sanitare și prin ele pentru asigurarea unei activități preventive viguroase.

Deaceea, s'au prevăzut în noua Lege pentru organizarea sanitară a Statului normele de organizare și funcționare a plășilor sanitare ca unități de medicină preventivă și s'a început în acest an opera de organizare a unui număr de 19 plăși sanitare în diferite regiuni ale țării.

Țin să accentuez însă, încă odată la acest loc că, oricâte plăși sanitare vom înființa, ele nu vor da rezultatele dorite decât în cazul că vor fi puse în perfecte condiții de funcționare, având la dispoziție localuri potrivite, instalațiile tehnice și mijloacele materiale necesare, dar mai ales personalul tehnic necesar: medici igienişti, medici de specialitate și surori de ocrotire în număr suficient.

Ținând seamă de aceste considerațiuni Ministerul a hotărît să întocmească un plan de dezvoltare în etape a plășilor sanitare în limita posibilităților de care va dispune pentru a le organiza în cele mai bune condițiuni, asigurându-le o bună dotare cu personal tehnic de specialitate și cu tot materialul de care ele au nevoie.

Pentru anul în curs pe lângă plășile sanitare existente la Săliște-Sibiu, Tomești-Iași și Lipova-Timiș, vom pune în funcțiune încă 16 plăși sanitare noi în următoarele localități: Arpașul de Jos—Făgăraș; Hațeg—Hunedoara; Câmpeni—Turda; Ineu—Arad; Oravița și Bozovici—Caraș; Dioști—Romanați; Breasta—Dolj; Brezoi—Vâlcea; C. de Argeș—Argeș; Tâncăbești—Ilfov; Breăza—Prahova; Vălenii de Munte—Prahova; I. C. Brătianu—Brăila; Hangu-Neamț și Mircești—Roman. Totalul plășilor care vor fi puse în funcțiune în acest an, se ridică deci la 19, aparținând la 17 județe și înglobând 118 circumscripții sanitare cu o populație totală de 1.086.454 locuitori.

Plășile sanitare se vor organiza după îndrumările și sub controlul tehnic al Institutelor de Igienă și sănătate publică din centrele universitare respective și vor fi dotate cu tot ceea ce este necesar pentru buna lor funcționare.

Cele 19 plăși sanitare care se găsesc în curs de organizare vor dispune de localurile necesare pentru Casa de sănătate și de ocrotire fie în casă proprie, fie în casă închiriată. Localurile vor fi dotate cu mobilierul și cu instalațiile tehnice necesare, între cari nu va putea lipsi un aparat de radio-diagnostic, o instalație dentară și un mic laborator. Deasemenea fiecare plasă va dispune de câte un auto-turism propriu pentru deplasările necesare în interesul serviciului; de mijloace de desinfecție și deparazitare, cum și de fondurile și materialele necesare pentru acțiunile speciale care le întreprinde, cum sunt: bucătării de lapte, cămine de zi, consultații de specialitate, cursuri de igienă și de gospodărie pentru femei, etc.

În afară de aceasta, s'au luat măsuri ca toate plășile sanitare proiectate să dispună de personalul necesar: câte un medic igienist conducător, medici consultanți pentru diferitele specialități, cel puțin câte o soră de ocrotire pentru fiecare circumscripție din plasă conduse de o soră șefă cu sediul la reședința plășii; câte un agent sau conductor sanitar pentru fiecare circumscripție, câte o moașe diplomată pentru fiecare comună, cum și un număr suficient de personal de serviciu. În plus de aceasta plășile vor avea un număr variabil de învățătoare de igienă și maestre de gospodărie pentru intensificarea acțiunii de educație igienică și pentru opera de ocrotire, stabilindu-se în acest domeniu de activitate colaborări cât mai rodnice cu Ministerul Culturii Naționale, Consiliul de Patronaj al Operelor Sociale și Societățile Culturale „Astra” și „Fundatiunile Regale”.

Dacă înzestrarea plășilor sanitare cu instalații tehnice, cu materiale și personal auxiliar se poate asigura în bune condițiuni, o dificultate serioasă constituie în schimb recrutarea medicilor igieniști, a medicilor de specialitate și a surorilor de ocrotire.

Deși dispunem în prezent de un număr de 189 medici diplomați ai cursurilor de specializare în igienă și medicină preventivă, totuși pentru posturile vacante de medici igieniști de plasă nu avem un număr suficient de candidați pregătiți, iar din

numărul total de 476 surori de ocrotire, numai 279 funcționează în mediul rural și dintre acestea abia cu mari eforturi s'a reușit să se asigure numărul minimal necesar pentru încadrarea celor 19 plăși sanitare proiectate cu acest personal atât de util și de necesar pentru acțiunea de medicină preventivă.

Va trebui să facem un efort serios pentru a pregăti în viitor un număr cât mai mare de medici igieniști și surori de ocrotire, în acelaș timp este însă necesar ca să obținem pe seama acestui personal de specialitate o salarizare dintre cele mai bune capabilă să le poată asigura o existență demnă de funcția socială pe care o îndeplinesc și de munca devotată pe care trebuie să o depună.

Dacă vom reuși să asigurăm un salariu corespunzător medicilor igieniști și sursorilor de ocrotire, întregit și cu drepturi în natură de locuință, luminat și încălzit, cu și primă de echipament pentru sursorile de ocrotire, suntem siguri că în viitorul cel mai apropiat vom putea dispune de un număr suficient de elemente capabile, bine pregătite și devotate acestei grele misiuni.

În ceea ce privește contribuția atât de importantă a medicilor de specialitate din centrele județene, această colaborare se va putea asigura fie prin angajarea cu contract a medicilor primari de specialitate dela spital sau alte instituții, fie prin numirea lor în posturi fixe la Serviciul sanitar județean cu obligația de a se deplasa pe teren și a face prin rotație consultații de specialitate la diferitele Case de sănătate și de ocrotire din județ. Ambele modalități sunt bune și se pot aplica. Socotim că pentru început, dat fiind numărul încă redus de asemenea specialiști, este necesar să se facă apel și să se insiste pentru colaborarea benevolă a medicilor primari de specialitate dela spitalele județene și dela ambulatoriile policlinice, iar mai târziu formându-se tot mai mulți specialiști, să se angajeze pentru fiecare județ numărul necesar în raport cu numărul plășilor ce se vor găsi în funcțiune. În orice caz aceste funcțiuni vor trebui remunerate în mod corespunzător pentru a putea avea elemente destoinice și bine pregătite și va trebui în acelaș timp să li se asigure și mijloacele de transport necesare pentru numeroasele deplasări în comunele rurale din județ.

Având colaborarea activă și înțelegătoare a medicilor noș-

tri șefi de județe și a medicilor primari de specialitate din Centrele județene, sperăm că vom reuși să punem în acest an în deplină funcțiune cele 19 plăși sanitare proiectate și prin ele să inaugurăm începutul unei reale și serioase activități de medicină preventivă în mediul rural.

Pentru viitor preconizăm o dezvoltare în ritm mai accelerat a plășilor sanitare, mergând la realizarea numărului de plăși care să ne asigure proporția de o plasă pentru 50.000 de locuitori, deci pentru populația actuală a României, la un total de cca 260 plăși sanitare.

Eșalonând pe 10 ani realizarea acestui plan și luând în considerare posibilitățile de care dispunem pentru formarea medicilor igienisti și a surorilor de ocrotire necesare, dar și de necesitățile și posibilitățile de investiții în localuri și instalații tehnice pentru aceste unități sanitare, socotim că dacă vom organiza în primii 4 ani câte 20 de plăși sanitare pe an; în următorii patru ani câte 25 de plăși sanitare anual, iar în ultimii 2 ani câte 30 și 31 de plăși pe an, — vom reuși ca în termen de 10 ani să avem în funcțiune un număr de 260 plăși sanitare prin cari se va putea asigura o acțiune viguroasă de medicină preventivă care să cuprindă în mod simetric întreaga suprafață a țării.

Considerăm realizabil acest plan de dezvoltare din toate punctele de vedere și suntem siguri că prin realizarea lui se va rezolvi în mod fericit cea mai importantă problemă de sănătate publică din țara noastră.

Rezumând cele expuse mai sus, privitor la organizarea plășilor sanitare, facem următoarele propuneri:

1. *Să se facă toate eforturile și să se aducă toate sacrificiile pentru înființarea, dotarea și punerea în funcțiune încă în acest an a celor 19 plăși sanitare proiectate de Minister.*

2. *Să se eșaloneze pe 10 ani conform, planului de dezvoltare întocmit, înființarea și punerea în funcțiune a unui număr total de 260 plăși sanitare.*

3. *Să se pregătească prin cursuri de specializare organizate de cele 3 Institute de Igienă și Sănătate Publică, numărul necesar de medici igienisti.*

Să se sporească în mod echitabil salarizarea acestor medici preventivi opriți dela clientela particulară, să li se asigure tutu-

ror prima de reședință specială, cum și locuință, luminat și încălzit în natură sau contravaloarea în bani.

4. Actualele Institute de surori de ocrotire să primească mai multe eleve, reducând condițiile de școlaritate la 4 clase de Liceu teoretic și să se înființeze noi Institute pentru pregătirea surorilor de ocrotire la Sibiu și Timișoara.

Să se facă toate eforturile pentru o mai bună și mai echitabilă salarizare a surorilor de ocrotire asigurându-li-se în acelaș timp și o primă de echipament, primă de reședință specială și locuință, luminat și încălzit în natură.

5. Să se dea o cât mai largă dezvoltare specializării medicilor în puericultură, ftiziologie, venerii și stomatologie, asigurându-se la fiecare plasă consultații sistematice pentru aceste specialități.

6. Să se asigure mijloacele de transport necesare pentru întregul personal tehnic al plășilor sanitare și să se prevadă sumele necesare în cadrul planului de investiții pentru construirea și înzestrarea localurilor necesare pentru Casele de sănătate și de ocrotire dela reședința plășilor sanitare.

* * *

Dacă circumscripția și plasa sanitară constituie unități sanitare executive cari activează direct pe teren în diferitele probleme de sănătate publică, Serviciul sanitar județean este în schimb o unitate de îndrumare, de supraveghere și de control pentru organizațiile sanitare și de ocrotire din cuprinsul unui județ.

Fiecare Serviciu sanitar județean este condus de câte un medic șef de județ igienist care este șeful ierarhic al instituțiilor și Serviciilor sanitare din județ și municipiu, în afară de spitalele de specialitate, care depind direct de Inspectoratul General Sanitar Regional.

Medicul șef de județ, are îndatorirea de a îndruma, coordona și controla din punct de vedere tehnic și administrativ serviciile și instituțiile de medicină preventivă și de ocrotire din cuprinsul județului inclusiv municipiile și totodată el inițiază și execută prin organele subalterne orice acțiune în interesul sănătății publice.

El mai are ca atribuții și supravegherea exercitării medicinei, farmaciei, drogueriei, dentisticeii, a cosmeticeii și a practiceii

moșitului; stabilește și asigură colaborarea cu autoritățile locale și aplică în primă instanță amenziile sanitare date în competența sa.

Medicul șef de județ, conform normelor stabilite în noua Lege pentru organizarea sanitară a Statului, este deci conducătorul real și efectiv al Serviciilor și instituțiilor sanitare din județ și îndrumătorul acțiunii sanitare și de ocrotire care se întreprinde în folosul sănătății publice. El are atribuții multiple și variate de ordin tehnic și administrativ în acelaș timp și pentru a le putea îndeplini în mod corespunzător, medicul șef de județ va trebui să fie deci o *personalitate medicală proeminentă având deplină autoritate morală, o deosebită putere de inițiativă și de muncă, dar și o pregătire și competență tehnică necontestată.*

Numai întrunind aceste condiții medicul șef de județ își va putea îndeplini atribuțiile sale în mod satisfăcător și deaceia socotim că este necesar ca medicii șefi de județe să fie recrutați cu o deosebită grijă și scrupulozitate dintre cei mai buni și cei mai încercați medici igienişti.

O altă cerință ar fi ca Serviciul sanitar județean să se transforme dintr'un birou cu îndeletniciri mai mult de ordin administrativ cum este încă în multe părți și astăzi, într'un *serviciu de tehnică sanitară*, încadrat cu personal competent și înzestrat cu tot utilajul tehnic necesar.

În primul rând este necesar ca pe lângă persoana medicului șef de județ să funcționeze în cadrul Serviciului sanitar județean, cel puțin pentru județele mari, un al doilea medic igienist însărcinat cu atribuțiile de îndrumare tehnică pe teren a serviciilor și instituțiilor sanitare și de ocrotire.

În al doilea rând este necesar ca pe lângă fiecare Serviciu sanitar să funcționeze cu timpul câte un Medic primar puericultor, ftiziolog și venerolog pentru îndrumarea pe teren a operei de profilaxie și combatere a mortalității infantile, a tuberculozei și a bolilor venerice, cari sunt principalele probleme de sănătate publică din mediul rural.

În afară de aceasta, este necesar ca Serviciul sanitar județean să dispună de mijloace tehnice suficiente pentru acțiunea de depistare și combatere a diferitelor boli sociale și epidemice, cum și pentru asigurarea în bune condițiuni a unei asistențe me-

dicale elementare și pentru populația din cele mai îndepărtate regiuni prin: dispensare mobile, echipe mobile de micro-radio-fotografie, echipe de desinfecție și deparazitare și autosanitare pentru transportul bolnavilor.

Serviciul sanitar județean trebuie să devină un organ *descentralizat* cu depline puteri și cu deplină competență atât administrativă cât și tehnică și pentru aceasta este necesar ca birourile serviciului să fie încadrate cu personal suficient și bine pregătit, care să poată descongiona pe medicul șef de județ de multiplele și prea variatele sale îndatoriri de administrație și uneori de birocrație.

Este necesar în același timp ca Serviciul sanitar județean să dispună de suficientă independență materială având la dispoziție fonduri proprii, pe care le strânge printr'o percepție proprie și le administrează prin Eforia sanitară județeană.

Colaborările necesare între diferiții factori de sănătate publică din județ și celelalte autorități se poate asigura în bune condițiuni, prin activarea Consiliilor de igienă județene și prin participarea medicilor șefi de județ la lucrările Consiliilor de colaborare județene.

In concluzie, Serviciul sanitar județean, conform spiritului noiei Legi pentru organizarea sanitară a Statului și conform necesităților reale ale Serviciului, va trebui transformat dintr'un serviciu mai mult de rutină administrativă cum a fost în trecut, într'un serviciu tehnic condus de un medic șef de județ igienist, bine pregătit și pe deplin devotat importanței sale misiuni.

Serviciul sanitar județean va căuta în toate problemele dificile de tehnică sanitară sfatul, îndrumarea dar și colaborarea efectivă pe teren a Institutelor de igienă și sănătate publică pe raza cărora se găsesc.

Serviciul sanitar județean va trebui încadrat cu personalul tehnic și administrativ necesar și cu toate instalațiile tehnice pentru a putea desfășura o activitate sistematică neîntreruptă în domeniul preventiv.

În primul rând va fi necesar să se asigure colaborarea unor medici specialiști în puericultură, ftziologie, venerii și stomatologie, pentru ca astfel să se poată organiza în condițiuni bune consultațiile de specialitate dela Casele de sănătate și de ocrotire din județ, iar în al doilea rând se va asigura o strânsă co-

laborare cu autoritățile administrative locale și cu diferitele societăți culturale și de binefacere.

Pentru aceasta, este necesar ca Serviciile sanitare județene să-și aibă sediul chiar în localurile Prefecturilor de județe și mai este necesar ca medicii șefi de județe să participe activ la viața socială din capitala județului.

Indeplinind aceste condițiuni, Serviciul sanitar județean, va putea deveni un organ tehnic descentralizat pentru conducerea și îndrumare tuturor serviciilor și instituțiilor sanitare din județ, putând activa cu depline puteri și cu toată competența în folosul sănătății publice.

Sânge și glie*)

de

Dr. PETRU RĂMNEANȚU

Domnule Rector,

E a treia treaptă, importantă în viața mea, pe care o urc în prezența Domniei Voastră. Prima, a fost la Societatea studenților în medicină, când, la expunerea programului meu de președinte, fiind prezent ca întotdeauna în asemenea ocazii, ați pus multă speranță în realizarea dezideratelor pe care le exprimasem. Izbutind să le îndeplinesc în tocmai, și prin aceasta societatea să-și imprime apogeul evoluției ei, la sfârșit de an, ați urât societății să rămână în permanență tot așa de vigoasă ca în anul scurs. A doua, a fost la susținerea tezei mele de doctorat, când ați considerat lucrarea prezentată egală cu una de docență și a treia oară asistați astăzi. Apreciez această atenție și vă mulțumesc călduros pentru cuvintele elogioase pe care adeseori mi le-ați adresat. Prin ele am însă convingerea că mi-ați supraestimat activitatea din trecut, în dorința de a contribui la urcarea elanului meu de muncă ce va urma. E vorba deci de idealuri încă neatinse și de aceea voi forma din aceste păreri, străduințe neîntrerupte în viitoarele mele preocupări. Drept cheazășie că așa va fi imi servește fluidul încă nestins, pe care mi l-ați transmis cu dărnicie, în timpul nu chiar așa de scurt, când și eu am fost un elev al D-voastră.

*) Lecție inaugurală, ținută la 22 Noembrie 1943, ca titular al Conferinței de Igienă și Medicină Preventivă, dela Facultatea de Medicină din Cluj-Sibiu.

Domnule Prodecan,

Vă mulțumesc pentru bunăvoința pe care mi-o arătați prin participarea la lecția mea de deschidere și pentru alesele cuvinte cu care ați zugrăvit activitatea mea de până acum.

Pe viitor Vă asigur că voi rămâne pe marginea aceleiași linii de activitate și manifestare, care, de altfel, e pe urmele celor învățate dela toți Domnii Profesori al căror elev am fost.

Domnilor Profesori,

Urme de însemnată utilitate în gândirea și cercetarea tehnică a problemelor pe care le abordez astăzi de sigur mi-ați imprimat cu toții, mai multe însă datorez Domnilor Profesori: I. I. Nițescu, M. Botez, D. Mezincescu, S. Manuila, G. Banu, L. J. Reed din Baltimore și C. Gini din Roma, în jurul cărora am lucrat mai de aproape. Sentimentele mele de înaltă grațitudine se îndreaptă către toți, asigurându-Vă că fără nicio preocupare voi transmite și altora din cunoștințele cu care m'ați împărțășit.

Domnule Profesor și Iubite Maestre,

Știu că nici oral și nici în scris nu Vă convine să se amintească de numele și activitatea D-Voastră și că Vă repugnă toți cei care se îmbulzesc, calitățile care imi place să cred că mi le-am însușit și eu. Cu toate acestea, în limitele ce mi le acordă însemnătatea momentului de față, Vă rog să-mi îngăduiți a desprinde câteva fulgurații din timpul celor aproape 15 ani în care mi-ați făcut cinstea să Vă fiu și eu colaborator.

Am început să lucrez și să trăiesc numai pentru probleme de igienă și biopolitică din primăvara anului 1929, nu știu, în urma unei vocațiuni — scrisesem o broșură în 1928, relativ la „*depopularea Banatului*” — sau sub influența lucrărilor D-Voastră: „*Eugenia și Biopolitica*”, scrise în 1925 și 1926.

Lucrările acestea dela început au fost primite ca despicătoare de drumuri noi, deși eram într'un timp când asemenea gânduri chiar în străinătate abia mijeau, iar succesele culese în timp scurt prin înființarea în cadrele „Astrei” a Subsecției de Eugenie și Biopolitică, ținerea ciclului de conferințe despre Biopolitică în 1927, de cele mai proeminente personalități din viața universitară și politică dela noi și apariția reformei sanitare din 1930, au lăsat să se întrezărească un viitor mai bun, decât cel de până atunci, și neocrotitului, dar vîgurosului nostru neam. Momentele acestea atât de importante, în această ramură de activitate, mi-au câștigat pe deplin și mie sufletul, fiindcă mult suflet și idealism trebuia să avem cu toții, care ne-am adunat în jurul D-Voastră, ca să Vă putem secunda, în anii următori, când de prea puțini ați fost înțeles.

În această perioadă grea, pus și sub povara alor noi și noi probleme, care de care mai acute, având concurs din afară relativ redus, cu dorința de a le cerceta și ataca pe cele mai multe, cum e problema să-

nătății publice, ca învățământ și pe teren, problema Românilor săcuizați, a depopulării Banatului, a Munților-Apuseni și în general a etnobiologiei, disciplină atât de scumpă D-Voastră, personal eu întotdeauna am fost prezent. Frământările D-Voastră pe aceste probleme mi-au fost în același timp și lecții de metode de cercetare, de analiză și de proces de sinteză, în tot ce am publicat până în prezent, fiindcă nu era zi, dacă nu de mai multe ori, dar cel puțin odată, să nu îmi dați posibilitatea să Vă ascult prețioasele îndrumări și prin aceasta să-mi formeze alături de cunoștințe de specialitate și o conștiință și sensibilitate etnică.

Iubite Maiestre, am înșirat prea puține fapte, din noianul mare, de care am avut fericita ocazie în viață ca să mă bucur — și sper să am încă multe — muncind alături de D-Voastră. De aceea când Vă rog să primiți respectuoasele mele mulțumiri, nu exprim decât o palidă imagine a sentimentelor vii cu care Vă sunț obligat.

Domnișoarelor studente și Domnilor studenți,

Conferința de igienă și medicină preventivă, al cărei titular am devenit, a fost ilustrată mai bine de un deceniu de regretatul Profesor Dr. Mihail Zolog, om de o bunătate sufletească rară, un admirabil dascăl, dela care studenții plecau cu lecțiile învățate și un mare iubitor de adevăr științific. A slujit Institutul de Igienă și prin aceasta Facultatea noastră cu multă credință, iar prin prețioasele lucrări lăsate, în care a abordat câmpuri mari și variate de activitate, cum sunt: medicina experimentală; sănătatea publică; ocrotirea, igiena școlară; igiena mediului extern și altele, Vă vor servi și pe D-Voastră și încă multe alte generații care Vă vor urma. Mie îmi nutrește sentimente de prietenie și de bănevoitor sfătuitor. Se cuvine deci ca acum, împreună cu D-Voastră să aducem memoriei predecesorului meu un prinos de adâncă și reculegătoare recunoștință.

Doamnelor și Domnilor,

Mi-am ales subiectul „Sânge și glie” pentru conferința de prezentare, determinat de trei momente însemnate: de iubirea și aprecierea mea față de țăranul român, purtătorul celei mai cunute și nobile zestre biologice a neamului; de pasiunea pe care o nutresc etnobiologiei noastre, specialitate creiată de maestrul meu și în ale cărei cadre e cuprins subiectul, și dintr'un sentiment de datorie, împins până la misionarism, pentru cercetarea și îndrumarea biologică a capitalului etnic românesc, pentru al cărui destin, în mod permanent și fără excepție, cu toții trebuie să ne depunem toată mintea, energia și sufletul.

Vom privi subiectul nostru mai ales prin prisma legăturii

între sânge și glie. a consecințelor desrădăcinării din glie asupra capitalului biologic uman și prin a politicii de ocrotire a țărânimii.

Definiția neamului.

Sângele și glia sunt doi factori, care împreună cu tradiția și destinul condiționează existența unui neam. Noțiunea de neam, bază de gândire, trăire și acțiune, a fost definită de D-l Prof. Moldovan¹⁾ și formează dăra de lumină care conduce întreaga școală formată de D-sa.

A. Legătura între sânge și glie

Sângele și glia, la noi Români pare că au apărut în negura vremii de odată, pentru a supraviețui peste veacuri. Pe pământul dintre Tisa, Dunăre, Marea Neagră și Nistru, unitar armonice și real, determinat astfel de îmbinarea reliefului, apelor, climei și vegetației, întotdeauna au locuit seminții de populații înrudite între ele. Ori care ar fi fost acestea, după cum ne descrie Profesorul W. Weber dela Berlin, ele au rămas în permanență în acest loc de răscruce al popoarelor eurasiatice ca într'o cetate medievală.

Cea mai veche dintre semințiile participante la structura noastră biologică de astăzi, așezându-și definitiv câte un eponim sau chiar mai multe familii laolaltă, în câte o poiană sau o vale, și-a defrișat locuri și a început să cultive solul. Astfel deja pe Daci îi recunoaștem ca sedentari, ocupându-se cu agricultura. Ei au fost organizați în triburi, iar proprietatea le-a fost colectivă, de pe care își împărțeau numai roadele. Cu timpul membrii triburilor înmulțindu-se, deoarece sistemul de a plăti impozitele în mod colectiv nu le-a permis să fugă de pe pământ, au format cătune și sate, unități biologice omogene și închise.

În acestea pământul le-a devenit proprietate familială, încă de pe timpul cuceririi Daciei de către Romani. Ea le-a fost ereditară și a avut drept consecință o dublă structură genealo-

¹⁾ Moldovan I.: Neamul. Buletin Eugenic și Biopolitic, Nr. 1—4, 1942.

gică a satului: pe spițe de familie și pe crângături de pământ, păstrate așa secole de-a-rândul. După ce membrii acestor familii, foarte apropiat înrudiți între ei, nu mai aveau loc ușor de transformat, au plecat în regiunile din vecinătate, punând baze la sate noi. Legăturile între vechile și nouile sate s'au păstrat, familiile înrundindu-se între ele, ceea ce de altfel observăm până în zilele de astăzi¹⁾. Sângele acestor comunități, egal între frați, pe măsură ce gradul de înrudire s'a îndepărtat, nu s'a diluat însă până la o diferențiere completă, deoarece, după cum arătasem chiar recent într'o cercetare²⁾, prin posedarea de strămoși comuni, fiii aceluiași neam întotdeauna își au un procent din sângele lor identic. Că așa s'au petrecut lucrurile, drept mărturie vie, alături de marele procent de căsătorii între sate și provincii, pe care le înregistrăm, ne servesc rezultatele cercetărilor sero-antropologice³⁾, foarte asemănătoare dela o regiune la alta și mai ales unitatea noastră spirituală, creație a acestui fond biologic. În treacăt amintim că nucleul central de unde a iradiat mai mult sânge în toate provinciile românești, din perioada străromână și până astăzi, a fost Transilvania.

Paralel cu omogeneizarea sângelui s'a desăvârșit și legătura cu glia. Barbarii, Goții și Hunii, nefiind agricultori, au fost nevoiți să apeleze la produsele agricultorilor Străromâni, iar Slavii i-au folosit pe Vlahi pe proprietățile lor colective, regim de proprietate dispărut în Dacia, dar reintrodus de ei. În această perioadă lungă și grea, populația băștinașă supusă unui curent de flux și reflux, din arcul Carpaților, permeabil în ambele direcții, pe creștet de munte și de-a-lungul râurilor, până la marginile naturale ale pământului ocupat, după cum era pace sau războiu, ori vară sau iarnă, prin fenomenul de transhumanță, nu a ezitat nicio clipă ca să și-l muncească, să-și imprime pe peisagiul lui natural și primitiv calitățile sale sufletești și să și-l apere până astăzi, chiar cu sacrificiile cele mai dureroase. Această glie, „*Cimitir imens de înaintași autohtoni*“, cum se ex-

1) Râmneanțu, P.: Problemele etnobiopolitice ale Transilvaniei. Transilvania, Nr. 5, 1943.

2) Râmneanțu, P.: Înrudirea de sânge. Buletin Eugenic și Biopolitic, Nr. 7—8, 1943.

3) Râmneanțu, P.: Distribuția grupelor de sânge la populația din Transilvania. Buletin Eugenic și Biopolitic, Nr. 9—12, 1942.

primă un gânditor francez, nu a servit poporului român numai drept leagăn pentru copii, bulgări provocatori de sudoare și producători de hrană, dar și ca șoapte de legături tainice cu străbunii. Zguduirea lăuntrică și forța mistică și neînțeleasă care ne înfioară toată ființa, când ne revedem pământul natal, călcat adineauri desculți, reimprospătându-ne vitalitatea și capacitatea de muncă și sărutarea simbolică a pământului în ultima înclăstare înainte de moarte, prin care toți eroii, țin să-și ia rămas bun dela ai lor, îmbinând în acest fel recunoștință și iubire, atât față de sângele comun cât și de glie, ne evidențiază această legătură.

Iată cum sintetizează N. Iorga¹⁾ formarea satului și obârșia proprietății pământului la noi, realizate pe baza vechiului „*drept românesc*“ nescris.

„Acest „drept“ care nu e decât un străvechiu obicei, cu îndoite rădăcini tracice — cele mai puternice și mai adânci — și slave, se poate urmări în deosebite domenii. În acela care cuprinde legăturile omului cu pământul și legăturile dintre oameni determinate de pământ, el înseamnă cam următoarea situație. Pe o moșie neîmpărțită lucrată de fiecare în măsura puterilor și nevoilor, mai mult decât a drepturilor sale, locuiesc urmașii unui „moș“, unor „bătrâni“, unui întemeietor sau colonizator a celor dintâi vlăstare ale lui“.

Acestei legături, între sânge și glie, îi atribuim marea vitalitate a poporului român, conservatoarea ființei lui etnice în primul mileniu de existență și pregătitoarea principală a întemeierii începutului vieții de stat a Principatelor. Dela această însemnată piatră de hotar, păstrarea la noi a legăturii între sânge și glie deși recunoaște și multe frământări intrinseci, în cursul cărora țaranul cultivator a rămas „*sărac lipit pământului*“, câte odată a dorit sânge și nu pământ, iar recent trece printr'o gravă amenințare a rezistenței lui fizice, datorită stării de subnutriție, totuși legătura care ne preocupă nu a slăbit cu nimic, ba din contra aburii calzi ai gliei, scormonită primăvara, îi aprind țaranului dorinți de a simți ogorul tot mai apropiat al lui și numai al lui.

¹⁾ Iorga N.: Constatări istorice cu privire la viața agrară a Românilor. București, 1908.

Pământul s'a menținut în Principatele române „indiviz“ și ereditar pe regiuni sau numai pe sate până în secolul al XVI-lea. Loturile din hotarele satelor numite în Moldova „jireabil“, iar în Muntenia „delnițe“, se alegeau prin tragere la sorți și se lucrau în devălmășie. Relevăm însă că nu în sensul „Zadrugei“ cum erau lucrate la Slavi. „Obștiile sătești“¹⁾ (de la noi erau juxtapuneri de drepturi ale membrilor din colectivitate. Grupul nu trăia în comunitate domestică ca în zadruga, ci fiecare familie forma un cămin individual, având „atâta parte“ din hotarul indiviz. Loturile de la noi corespund cu „hufe“-le sau „hube“-le la Germani.

Populația abia coborită de la munte avea pământ suficient, iar în mijlocul ei nu s'au cunoscut diferențe de clasă. Cneazul nu a fost stăpân, ci numai un „*primus inter pares*“, iar țărănul nu i-a fost supus cu nimic.

Din mijlocul secolului al XVI-lea și în tot cursul celui al XVII-lea, în urma „slujbei“, a „mâncăturii“, adică a fiscalității tot mai excesive, unii dintre țărani, anume „vecinii“ în Moldova și „rumânii“ în Muntenia, au început să-și vândă boierilor, ieșiți cândva tot din mijlocul lor, nu prin elucubrațiune, ci prin abilitate, întâi pământul și în urmă și munca. Astfel au devenit boierului din vecinătate, „*dijmași*“ și „*clăcași*“, pe propriul lor pământ²⁾. Scrutând minuțios poziția lor, față de moșie și proprietar, constatăm că ei n'au fost în atârnavare de acesta din urmă, ci de pământ. Xenopol scria: „*Românul și moșia apar totdeauna într'o foarte strânsă legătură*“³⁾.

La legătura rumânilor cu glia a contribuit mult și faptul că ei lucrau din tată în fiu pe aceeași delniță, pe care trăiau și înainte ca să devină clăcași. N. Iorga, ținând seama că rumânia se putea și răscumpăra susținea că: „*Românul e cel ce nu e altceva decât Român, omul obișnuit, omul de rând, fără ca aceasta să însemneze și o inferioritate socială, o scădere a întregirii drepturilor umane*“.

1) Rosetti, R.: Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova. București, 1907, p. 113.

2) Giurescu, C.: Despre Români. An. Acad. Rom. M. S. Ist. S. II. T. XXXVIII.

3) Xenopol, A. D.: Istoria Românilor. V. III, p. 418—419.

Cu timpul boierii, nu toți, ci mai ales cei cari, s'au amestecat cu străinii, suferind influența acestora, pentru ca să-și satisfacă pretențiile rafinate, au trecut la abuz. Au tot mărit dijma și claca, cu toate că clăcașii mai aveau de dat și Statului din puținul produs ce l-au putut agonisi pe pământul lucrat, devenit și acesta tot mai redus, din cauză că boierii au început să-și lucreze pământurile și cu poslușnici¹⁾, un fel de servi personali, primiți dela Domnie și cu scutelnici, aduși ca și coloniști. Ajunși în stare tot mai mizerabilă, la care adăogându-se și o momeală sau observarea unei omenii din partea altor boieri, unii dintre rumâni au încercat să se mute de pe o moșie pe alta. Aceasta a fost situația care l-a determinat pe Mihai Viteazul să-și edicteze „Așezământul“, conform căruia și în Muntenia, după modelul celui din Transilvania, rumânii, ca și iobagii, și-au pierdut posibilitatea să-și schimbe boierul. Edictul mai târziu a fost introdus și în Moldova.

Acum rumânii sau vecinii fac parte din zestrea moșiei, ca și „familia rustică“ de robi agricoli la Romani: se vând, se cumpără, se împart, se moștenesc și se dau zestre la măritiș, odată cu pământul. Erau „*adscripti glebae abnoxii terrae*“²⁾.

În Transilvania după cum amintisem, iobăgia deja a fost introdusă la această epocă. Cnejii români citați în secolul al XIII-lea și al XIV-lea în județele Făgăraș, Maramureș, Hațeg și în altele, cât și țărani stăpâni pe tot pământul Transilvaniei, prin dominiul eminent al regelui, au căzut în subiecțiune. Regele a creiat, pe pământul lor, Săcuilor, „*scaune*“ pe bază de diplome militare, Sașilor le-a acordat instituția economică autonomă și distinctă „*fundus regius*“, a mai donat pământuri unor ordine militare și religioase și a ridicat la rang de nobili dându-le moșii întinse tuturor persoanelor care i-au adus servicii în timp de războiu sau pace³⁾.

Amintisem că în afară de clăcași mai exista și o a doua ramură de săteni. Aceștia sunt ceea ce altă dată a fost țărănimea

1) Urechă, V. A.: Notițe despre slobodii. An. Acad. Rom. M. S. Șt. S. II, T. IX. București.

2) Filitti, I. C.: Proprietatea solului în Principatele române până la 1864. Ed. „Bucovina“.

3) Constantinescu, M.: L'évolution de la propriété rurale et la réforme agraire en Roumanie. Cultura Națională, București, 1925.

întreagă, pe care boierii nu i-au putut rumâniza. În secolul al XVII-lea și al XVIII-lea, ei se numesc în Muntenia „moșneni”, iar în Moldova „răzeși”.

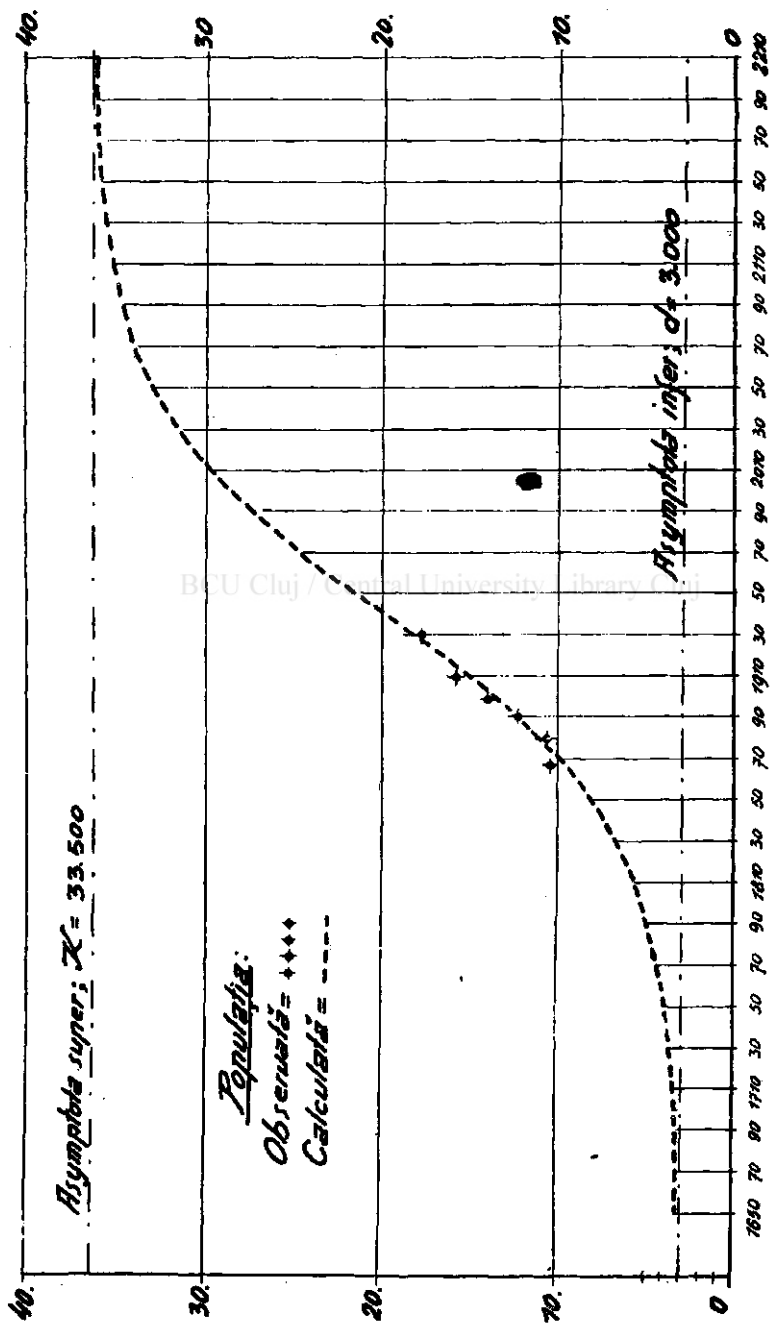
Cifra lor la început a fost mult superioară celei din 1864, dată la care Petru Poni le-a apreciat-o la 25%, în Vechiul Regat și Basarabia, deoarece boierii „răzășofagi” în continuu le-au pregătit cu succes și lor teren ca să se vândă ca și rumânii¹⁾.

Revenind asupra soartei clăcașilor în Principatele române și a iobagilor în Transilvania, îi vedem că în a doua parte a secolului al XVIII-lea isbutesc să-și câștige libertatea, dar cu riscul ieșirii din vechia obștie sătească, în care cu toată vitregia timpurilor scurse, încă și-au mai putut păstra drepturile vechi. Impinși de vântul individualismului, cu timpul încep să se gândească și la un drept de proprietate individuală, mai ales că cele două formațiuni politice din Principate, liberalii și reacționarii, voiau să câștige acest drept numai pe seama boierilor. Prudenți, țărani, o și eluptă, repetând „*sfântă să fie, după ce ni s'o da și nouă*”, nu cumva ca să admită principiul, fără să se bucure și ei de el. Revoluțiile din Transilvania, dela 1784 și 1848, luptele politice din Vechea Țară dela 1864, și efortul comun, dela 1918—1921, au adus și împrăștierea pe majoritatea pământurilor din România.

Dacă ar fi să facem o sinteză a luptelor țărănimii noastre, din ultimele două secole, pe un număr însemnat de evenimente, sau chiar numai pe cele înșirate aici, ne vom da seama că ele nu au avut loc propriu zis pentru pământ, fiindcă țaranul clăcaș sau răzeș niciodată nu a lăsat să-i fugă glia de sub picioare. Ea a fost pentru libertatea muncii, cum de altfel Kogălniceanu, în discursul său dela legea din 1889 a și spus: „*Țăranii pe atunci nu cereau pământ, (s'a referit la epoca dinaintea regulamentului organic), ci cereau ceva mai mult: libertatea muncii, desființarea clăcii*”. Și nici nu putea fi pentru altoeva, deoarece pământ pe atunci era suficient, iar altcineva în afară de țărani, nimeni nu putea și nu voia să-și „rupă oasele” pentru a-l lucra. El era singur care simțea nevoia produselor ogorului, pentru alimentarea familiei la care ținea așa de mult. Legătura între sânge

¹⁾ Stahl, H. H.: Organizarea socială a țărănimii. Enciclopedia României, vol. I.

Populația în milioane

Curba logistică relativ la populația României.

și glie, nu trebuie deci înțeleasă numai ca o permanență între doi factori naturali, ci și prin prisma dreptului țărănimii la chinul său, indiferent de forma de drept a proprietății, indiviză, individuală, sau numai ca învoit sau salariat agricol.

Curba logistică, reprezentanta creșterii populației din România, în actuala ei epocă culturală dă valoare integrală acestui fel de a interpreta legătura între sânge și glie. Ea își începe ascensiunea, tocmai în perioada când țărănimia a devenit stăpână și pe munca ei.

B. Desrădăcinarea din glie și consecințele ei.

Tendința populației noastre de a evolua net ascendent, începută în a doua parte a secolului precedent, de sigur este rezultanta legăturii între sânge și glie, factor primordial în promovarea vitalității neamului, la care regimul de exploatare agricolă familială a contribuit în mod eficace. Anual România în ultimii cinci ani de pace, (1935—1939), în medie, și-a urcat cifra populației cu 225.000 de suflete¹⁾. Sporul acesta de populație, dorit și necesar, din motive de păstrare a echilibrului de forțe cu țările limitrofe nouă, ridică însă din nou, numai la o generație după marea împrăștiere, noi probleme sociale, acute și destul de mari²⁾.

Iată de ce, România deși e o țară cu densitate relativă pe 1 kmp. redusă, de abia 65,8 de locuitori, totuși având 79,88% din această populație angajată în agricultură³⁾, situația ei, alături de a Bulgariei și Jugoslaviei, în raport cu a celorlalte țări europene, se găsește pe un plan specific⁴⁾.

România are pe suprafețele cultivate, împreună cu țările amintite, o stare de supradensitate foarte pronunțată. Pe când țările apusene au pe 1 kmp. de suprafață cultivată dela 22,14

1) Buletinul Demografic al României, anii 1935—1940, Ed. Institutul Central de Statistică, București.

2) Vulcănescu, M.: Excedentul populației agricole și perspectivele gospodăriei țărănești. Sociologie Românească, Nr. 2—3, 1937.

3) Anuarul Statistic al României, anii 1939—1940, Ed. Institutul Central de Statistică, București, 1941.

4) V. Frangeș, O.: Die Bevölkerungsdichte als Triebkraft der Wirtschaftspolitik der südosteuropäischen Bauernstaaten. Ed. G. Fischer, Jena, 1939

Densitatea relativă a populației rurale în Europa pe suprafețe cultivabile¹⁾

Ț A R A	P o p u l a Ț i a r u r a l ă	
	Cifra locuitorilor pe 1 kmp. de suprafață cultivată	Procente din populația totală
Estonia	22,14	56,08
Franța	—	20,21
Letonia	30,69	60,99
Danemarca	33,97	31,10
Suedia	40,63	34,94
Elveția	44,75	25,29
Germania	47,63	22,10
Ungaria	59,24	15,75
Finlanda	62,49	59,22
Polonia	65,66	61,57
Norvegia	79,75	30,26
România	81,59	79,88
Iugoslavia	81,60	76,20
Bulgaria	89,62	74,77
Italia	133,80	61,92

*1) Suprafața cultivabilă: pământ arabil, livezi, pășuni, grădini.

până la 59,24 de locuitori, România are 81,59, iar pe pământ arabil 107,5. Pe suprafețe cultivate densitatea populației în România e dublă față de a celei din Danemarca, Germania și Elveția¹⁾).

Densitatea relativă a populației pe 1 kmp. pământ arabil și cultivabil în România, Bulgaria și Jugoslavia

Ț Ă R I L E	Cifra populației în 1000	Suprafețe în 1000 ha.		Pe 1 kmp.	
		Pământ arabil	Pământ cultivabil	Pământ arabil	Pământ cultivabil
				sunt locuitori	
România	14421	13418	18165	107,5	79,3
Bulgaria	4783	3465	4372	138,0	109,4
Jugoslavia	10661	7032	13816	151,6	77,2

Făcând un calcul de prevedere relativ la creșterea densității populației în perioada dela 1930—1960, pe baza cifrelor înregistrate până acum, mai constatăm că pe când urcarea creșterii

¹⁾ V. Frangeș, Loc. cit. p. 9.

densității relative în Germania va fi de +5,6%, în Marea Britanie de +3,9%, iar în Franța va scădea cu -9,9%, în aceeași perioadă de timp în România, și în cele două țări slave, va crește cu +31,3% — +32,5% ¹⁾).

Prevederi relativ la creșterea populației dela 1930—1960

Ț A R A	Creșterea densității populației in procente
Jugoslavia	+ 32,5
România	+ 32,2
Bulgaria	+ 31,3
Olanda	+ 20,7
Germania	+ 5,6
Marea Britanie	+ 3,9
Franța	- 9,9

Consecințele acestei supradensități agricole vor fi că loturile de pământ, în medie și așa destul de mici, de numai 3,91 ha. pe menaj, se vor reduce și se vor pulveriza și mai pronunțat sau se va produce o desrădăcinare din glie.

Dacă ținem seamă că 35,8% din suprafața însămânțată totală a țării e exploatată de gospodării care posedă numai între 0—5 ha., că intensificarea producției agricole are un mers lent și că nu avem dezvoltat încă un spirit și o inițiativă de mari lucrări obștești, e ușor de constatat că tânăretul nu poate apuca pe calea *salariaților agricoli*, cu posibilități de a duce un trai de viață corespunzător agricultorilor proprietari, cum e firesc, ci va deveni *proletar agricol* sau se va *urbaniza*, ambele căi deopotrivă de periculoase, dacă nu se vor lua măsuri de ocrotire. Fiindcă tânăretul rural în ultimele două decenii s'a bucurat de o instrucție și o experiență a vieții din ce în ce mai bogată ne-am aștepta ca să nu se supună unui standard de viață scăzut în sate, ca proletariat agricol, ci să tindă spre orașe. Cu toate acestea, dacă împărțim excedentul nostru de populație dintre ultimele două recensăminte, pe mediu rural

¹⁾ Comptabilité agricole: Recueil de statistiques pour 1929—1930. (Institut international d'agriculture), Rome, 1933. S. XXXII.

și urban constatăm că au loc ambele fenomene: o parte fărâmițează bunurile familiei agricole, iar alta se desrădăcinează din glie. Aceasta din urmă are loc cu un ritm lent, totuși sensibil.

Provinciile vechii țări dela 1899 până la 1930 și-au urcat frecvența populației urbane dela 18,8% la 23,8%¹⁾ (fără Basarabia și Bucovina), iar cele de dincoace de Carpați, dela 1910—1930, s'au urbanizat dela 12,9% la 17,3%, deci cu 4,4%²⁾.

Prin urmare tendința de urbanizare declanșată de motive naturale serioase, în ultimele 3—4 decenii, cu toate că are un ritm lent, totuși a devenit tot mai accentuată. Și indiferent dacă e dorită sau nu, sau dacă decurge conform intereselor statului etnic, constatăm că ea se realizează fără nicio dirijare.

Social, migrațiunea aceasta internă împarte elementele desrădăcinate din glie, majoritatea de factură biologică superioară celor din mediul urban, după cum vom vedea, în două clase: una care se va topi în focul gheenei din industriei, iar alta care va îmbrățișa profesiuni intelectuale înălțându-se în scara ierarhiilor sociale. Prima este a elementelor rurale plecate de-a dreptul în orașe, fără ca să treacă prin centre semiurbane și fără pregătire pentru o viață nouă. Aceasta în mare parte va fi înghițită de marea industrie, unde, dacă nu este suficient de ocrotită, va constitui *proletariatul urban*, iar dacă își îngroașă prea mult și repede rândurile, va provoca tulburări social-economice exteriorizate prin greve și șomaj. Industrializarea realizată sub aceste condiții e catastrofală, mai ales elementelor rurale cărora le lipsește nu numai adaptarea față de orașe, dar care nu au intrat nici măcar în circulația sat-oraș. Tocmai acestei stări îi corespunde populația care se urbanizează în orașele noastre. Iată un exemplu, cât se poate de grăitor, relativ la sânge, însușirea lor principală: meseriașii români din orașele Transilvaniei, majoritatea de proveniență rurală, în perioada dela 1920 până la 1937, din 14419, un procent de 40,9% sau căsătorit cu femei neromânce³⁾.

¹⁾ Scărlătescu I.: Statistica Demografică a României. Buletinul statistic al României, Nr. 6—7, 1921.

²⁾ Manuila S.: Aspectes demographiques de la Transylvanie, București, 1938.

³⁾ Râmneanțu P.: Problema căsătoriilor mixte în orașele din Transilvania în perioada dela 1920—1937. Buletin Eugenic și Biopolitic, Nr. 10—12, Anul 1937.

A doua clasă desrădăcinată, venită în orașe pentru a se instrui, va urca pe trepte sociale bine meritate, devenind astfel *clasa urbană* propriu zisă. Ea va constitui pentru neam în cele mai variate cercuri de activitate, puteri neînchipuit de mari, dar se va putea menține numai atât cât satul va reuși să o reîmprospăteze, deoarece biologic în 2—3 generații se stinge.

Consecințele nefaste ale procesului de industrializare asupra populației desrădăcinate le vom putea sesiza mai bine, dacă aruncăm o privire și asupra diferențelor între populația dela sate și orașe. Ele interesează fizicul, psihicul și starea socială a locuitorilor, dar mai ales se reflectă din vitalitatea acestora.

Nu e locul a trece în revistă detaliat aici, deosebirile morfologice sau pe cele de ordin psihic, între populația rurală și urbană, relevăm numai pe cele esențiale și care sunt mai reprezentative. Toate caracterele orașenilor, fizice și mintale, prezintă variații mai mari decât ale sătenilor, care le au mai omogene. E cunoscută, de ex. caracterizarea capitalei Angliei: Londra e orașul cu cei mai mulți oameni superiori, dar și cu cea mai urcată frecvență de proletar inferior. Copiii de școală în metropolele mari au mai frecvent defecte de tot felul de cât cei din sate, iar frecvența recruților neapți americani și din alte state, unde au fost minuțios examinați, urcă treptat, dela sate spre orașele mici, mari și metropole¹⁾.

Procentul recruților neapți pentru serviciul militar, în Olanda, în comunități de dimensiuni variate, în anul 1924.

Dimensiunea comunității.	%
5.000 sau mai mică	16,59
5.000— 20.000	16,67
20.000— 50.000	18,14
50.000—100.000	19,92
100.000 și peste	22,13

Deosebirile sunt însă mai importante în sfera vitalității populației: mortalitatea e mai urcată în mediul urban, iar natalitatea se comportă invers, realizând între ele chiar diferențe foarte mari.

¹⁾ Sorokin P. A. etc.: A Systematic source book in rural sociology. Minneapolis, 1930.

Mortalitatea e mai urcată în orașe în cele mai multe state. În România însă dela 1935—1939 mortalitatea orașelor a fost de 19,4% iar cea din mediul rural de 19,9, adică aproape egale.

Scăderea natalității prin trecerea populației dela sate la orașe e și mai pronunțată. Ea a fost observată deja de Galton, iar Hansen, la 1915 a demonstrat că sângele nu poate trăi la oraș, în fete sau nepoate, (nu prin numele de familie) decât numai 2—3 generații. România între 1931—1939, a avut natalitatea în sate, de 40,5‰, iar în orașe de abia 21,1‰, deci în aceea din urmă a fost numai de jumătate față de cea din sate.

Dar credem că e de prisos a mai exemplifica această diferență, întâlnită astăzi în întreaga lume, mai ales fiindcă ea este constantă chiar în straturi sociale de populație de aceeași profesiune, însă din mediu deosebit. Astfel fertilitatea țăranilor, a muncitorilor de aceeași profesiune și a intelectualilor de același grad din orașe e simțitor mai scăzută decât a populației din sate cu profesiuni corespunzătoare.

Se înțelege apoi ușor că, drept consecință a acestei diferențe orașele nu-și urcă treptat cifra populației prin excedentul natural al locuitorilor lor, ci prin imigranți din sate, și că acestea, în caz dacă cifra plecațiilor e mare, cu timpul își epuizează stocul biologic de populație cu calități mai alese, dornică de a-și menține sau chiar a-și urca standardul de viață.

În rezumat deci, urbanizarea, sociologic, constituie o fază a metabolismului de populație, anume cea de desrădăcinare a unor forțe spirituale și tehnice, a căror valoare nu se mai poate înlocui, decât prin intermediul satului, iar biologic e fenomenul de accelerare a morții plasmei germinative bine dotată a neamului.

Impresionați de stingerea rapidă în orașe a desrădăcinaților din glie, cât și de puternica acțiune de reagrarizare militată de toate statele supraindustrializate, de sigur că ar părea a priori nelogic a mai pune întrebarea dacă România trebuie să tindă spre o industrializare a populației care de mâine încolo va mări și mai mult supradensitatea ei rurală. Totuși, dacă vom lua în considerare că o țară cu până la aproximativ 30—40% de populație urbană încă se găsește într'un echilibru, în ce privește balanța sat-oraș¹⁾, așa cum au demonstrat mai toți economiștii și

¹⁾ Günther, H. F. K.: Die Verstädterung, B. G. Teubner, Berlin, 1942.

dacă ținem seama că dorința noastră unanimă e că și țărănul român să devină un consumator al produselor fabricate de tot felul, atât în exploatarea solului, cât și în ce privește standardul lui de viață, credem că întrebarea devine rațională.

Ba, mai mult, apărarea națională reclamând aparatură și muniții disproporționat de scumpe, față de valoarea produselor în cereale ale agriculturii, industrializarea ni se impune ca un imperativ categoric. A ne industrializa sau nu, este deci egal cu a fi sau a nu fi, dar aceasta nu înseamnă să ne conducem de principiul „laissez faire”. Industrializarea la noi îndeplinește și o funcție etnică: prin ea vom spori frecvența elementului românesc în orașe, mai ales în cele din Transilvania, Basarabia și Bucovina, unde Românii deocamdată încă nu posed un procent egal cu cel din sate, așa cum biologic ar trebui să existe. În față cu aceste trei posibilități, de dirijare a populației rurale supra-numerare, Statul va trebui să-și formeze politica sa de ocrotire a țărănimii, în așa fel încât să nu știrbească cu nimic vitalitatea înăscută a populației și fortificată de glie, ci să găsească cea mai cuminte cale de echilibru.

C. Politica de ocrotire a țărănimii

Statul etnic având drept scop principal promovarea desăvârșirii neamului și croirii acestuia un destin meritat, politica de ocrotire a țărănimii, a rezervoriului etnic, va fi acțiunea de redresare biologică, de educație, de medicină preventivă și de prevedere economică și socială, adresată satului și familiei țărănești.

Scopurile acestei ocrotiri, ținând seama că obiectivul principal care ne preocupă e cimentarea legăturii între sânge și glie, vor fi:

a) *Conservarea unității etnobiologice a satului românesc și promovarea vitalității familiilor care îl formează;*

b) *Intensificarea legăturii țărănimii cu glia și creierea unei nobilimi de sânge;*

c) *Fortificarea rezistenței fizice a țărănului prin ameliorarea stării lui de nutriție, raționalizarea și îndrumarea muncii și îmbunătățirea standardului de viață, și*

d) *Raționalizarea exodului rural.*

a) *Conservarea unității etnobiologice a neamului românesc se va fundamenta:*

1. Pe un învățământ primar care, prin difuziunea de cunoștințe de *biologie și demografie*, formează viitoarelor generații comprehensiune pentru viața și propășirea comunității etnice.

2. Iar printr'o *înregistrare etnobiologică* a familiilor întemeiază principii de etnopolitică prevăzătoare și echilibrată față de neamurile venite pe pământul nostru.

3. Educația biologică și demografică, prin trezirea conștiinței etnice și a subordonării intereselor individualiste și temporare celor colective și eterne, va ocroti familia de tot ce i-ar dăuna manifestarea prezentă și calitățile viitoare, iar înregistrarea va da putință conducătorilor să-și câștige acel climat de sensibilitate etnică care va întrona o *politică* conștientă, de *segregare a familiilor și a colectivităților allogene, țigănești în special*.

4. În câmpul promovării vitalității țărănimii, care prin spiritul ei conservator și prin încrederea exagerată în forțele naturale ale omului, are o inițiativă redusă, față de ritmul timpului de astăzi și o *mortalitate excesivă*, se impune ca sănătății publice să i se impregneze pecetea igienei și medicinei preventive. Numai instituții de acest caracter, mici și multe, pot să dinamizeze acțiunea abia începută, de ameliorare a ambianței, de îndrumare a creșterii integrale ortogenetice a copiilor și de fortificare a sănătății individuale a adulților.

5. În *politica natalității*, al doilea factor de care ne depinde vitalitatea și care în Banat, recent și în Transilvania și Oltenia, determină un deficit natural față de mortalitate, fără întârziere, trebuie să ieșim din starea de echivoc actuală.

Reforma legislației în materie de avort, în sensul ca principal acesta să nu fie executat decât în instituții universitare, va constitui unica stavilă care să pună capăt situației tragice din regiunile cu depopulare.

În ce privește promovarea cantitativă a natalității, pasivitatea de astăzi va lăsa loc unei dirijări legiferate. Alături de proporționalizarea impozitelor în raport cu dimensiunea familiei, acordarea de împrumuturi la căsătorie, de premii la nașteri, se vor prevedea norme în dreptul de succesiune a pământului cu caracter revoluționar în acest domeniu.

Ținând seama că la noi, în satele cu depopulare, natalitatea e diferențiată pe stare economică, acestea vor urmări unul din obiectivele: sau să determine ca familiile normale și dotate să aibă minimum patru copii, câți sunt necesari pentru a le perpetua; sau, pe baza unui principiu de justiție socială, celor cu peste patru copii, dar sărace, să le întregască loturile, în cadrele aceleiași sat, din pământul familiilor din categoria dintâiu, ca un ajutor pentru jertfele economice necesitate de creșterea și educația copiilor și ca o recompensă fiindcă contribuiesc efectiv la constituirea viitoarelor generații.

Norme, unei politici de natalitate calitativă, de eugenie, deocamdată din lipsa de instituții adecvate și de personal medical specializat, vor avea în satele noastre mai mult un caracter educativ.

Al doilea grup de obiective spre care se îndreaptă politica de ocrotire a țărănimii îl constituie:

b) *Intensificarea legăturii țărănimii cu glia și creierea unei nobilimi de sânge.* Cluj / Central University Library Cluj

La reducerea și pulverizarea loturilor țărănești de pământ, despre care a fost vorba, dela împrăștierea din 1921 și până de prezent, în mod lent, s'au mai instalat încă două fenomene: O însemnată suprafață de pământ a scăpat din mâinile țărănilor codași, neselecționați dintr'o greșală, în patrimoniul chiburilor, în al străinilor locali și în al neagriculturilor din centre urbane¹⁾. Și al doilea producția medie la ha., în tot cursul acestei perioade, s'a menținut la același nivel, constant inferior, față de cel din alte țări, chiar limitrofe nouă.

Producția medie de grâu la ha., în anii 1926-1936²⁾

Olanda	2910 Kg.
Danemarca	2700 „
Germania	2130 „
Jugoslavia	1170 „
Bulgaria	1130 „
România	830 „

¹⁾ Cornățeanu N.: Problema lotului țărănesc indivizibil. Sociologie românească, Nr. 2-3, 1937.

²⁾ v. Franșeș O.: Op. cit. p. 11.

Ritmul de evoluție intensă al acestor trei fenomene ne deschid următoarele căi de acțiune:

1. Creierea „*dreptului familial*“, așa cum s'a procedat în Olanda, țară cu cea mai prosperă țărănime (Frisé)¹⁾, printr'o modificare a regimului succesoral egalitar și constituirea „*bonului părintesc*“, care să nu poată fi divizat sub 3 ha., desăvârșit prin comasarea²⁾ proprietății și realizarea regimului de exploatare în indiviziune. Acestea sunt reformele care vor pregăti baza „*obștiei sătești*“, instituție dela care se așteaptă astăzi tehnicizarea agriculturii, exploatarea maximă a solului, înmagazinarea cerealelor, chiar opere de salubritate rurală și posibilități de acordare salariaților agricoli a unei munci bine remunerată.

2. A doua cale de intensificare a legăturii sângelui cu glia va aborda problemele: ameliorarea terenurilor degradate; secările de mlaștini; îndiguirile; irigațiile și plantarea de livezi de pomi. Le considerăm pe acestea nu numai ca posibilități de urcare a suprafețelor agricole (putem reda agriculturii peste 700.000 de ha.) și a capacității de producție a solului, care să fixeze cât mai multă populație sau ca opere sanitare de combatere a malariei și gușei, și acestea foarte importante, dar ca factori de evitare a discontinuității în economia țărănească, de încredere în viitor, de urcare a entuziasmului țărănimii, care conform cu experiența câștigată până acum, știm cât de mult contribuesc la conservarea urcată a natalității și chiar la reinnoirea ei când este scăzută.

3. *Familile care vor fi colonizate și împrorietărite* de acum înainte, alături de meritul câștigat în războiu, să fie selecționate și biologic.

4. În fine, politica de ocrotire a țărănimii, de sigur trebuie să aibă în programul ei și *creierea unei nobilimi de sânge*. Elita de sânge e deosebită de cea democratică, în care prin o mică șansă o familie sau chiar numai un individ răsare, se urcă și de obicei cam tot așa de repede se și stinge și nu are nimic comun nici cu aristocrația cu ranguri din vechime, care și-a păstrat numai numele, iar sângele și-l are corcît în modul cel mai variat

1) Darré, W.: Neuadel aus Blut und Boden. Berlin, 1930.

2) Ciulei, C. I.: Comasarea proprietăților agricole. Sociologie românească, Nr. 2—3, 1937.

posibil. Cele mai caracteristice și într'un număr enorm de asemenea familii nobile găsim în Ungaria, ceea ce de altfel, după războiul precedent a produs o reacțiune: Ungurii au creat ordinul nobilitar „*vitéz*”¹⁾, improprietărind masiv pe toți ofițerii merituoși din războiu. Nerespectând însă nici de data aceasta sângele și glasul pământului, încercarea nu a izbutit, de altfel nobilii vechi, corciți, au știut să le pună cu succes piedici suficiente.

Fiind de părerea că o veritabilă clasă nobilă trebuie să implinească două condiții fundamentale: să reprezinte sângele țărănimii și să dea descendenți valoroși în mai multe generații, cred că nu latifundiile și stemele, cu mai multe sau mai puține coroane pe ele, hotărâsc noblețea unei familii, ci selecția lungă și ancorarea ei în glie. Arborii genealogici ai familiilor nobile își au rădăcinile în profunzimea humei străbunilor, fermentată cu sângele mai multor generații, jertfite pentru apărarea patriei.

Experiența politică ne arată că numai o astfel de nobilime, de sânge, cu străbuni ctitori de biserici și școli în timp de pace, cu vlăstare ale căror tălpi calcă pământul direct și ale căror mâini își fac jucării din praful gliei, în devălmășie cu copiii de țărani, pot fi reprezentanții reali și sinceri ai țărănimii. Și această nobilime nu ne lipsește. Li avem printre marii ofițeri, care au dus faima numelui de român până la cel mai mare fluviu al Eurasiei. Ei urmează să fie improprietăriți, iar copiii lor să nu piardă niciodată legătura cu satul românesc.

c) *Fordificarea rezistenței fizice a țaranului prin raționalizarea și îndrumarea muncii, prin ameliorarea stării lui de nutriție și îmbunătățirea nivelului de viață* o imaginăm realizabilă prin: o serioasă instrucție agricolă, care să schimbe metodele actuale arhaice de lucru; să multiplice felul culturilor; să le adapteze la nevoile de consumație; să folosească complet și economisitor materiile crude; să distribue munca pe întreg anul, ceea ce înseamnă să creeze ocupații secundare meșteșugărești și să formeze gust pentru alimentație rațională și substanțială; mândrie pentru port bogat țărănesc și dor pentru serbări și manifestațiuni populare. Indirect toate aceste ameliorări vor

¹⁾ Darré W.: Op. cit.

contribui foarte mult și la combaterea tuberculozei, pelagrei și alcoolismului, plăgi etnice atât de frecvente la noi.

Imbrățișând multe din aceste probleme preotul N. Fr. S. Grundtvig (1783—1872) în Danemarca, prin școlile lui țărănești superioare, a reînviat un popor considerat putred. La noi școlile țărănești ale „Astrei” înființate întâi în Maramureș în 1931 și obștiile sătești în plină dezvoltare acum, sunt chemate să cruțe multe din caloriile energiei țărănești, cheltuite fără spor, din cauza lipsei de îndrumare. Și e locul să amintesc că în această mișcare, care face impresia că e numai agrară, medicii au fost spărgători de ghiată și animatori neintrecuți. Și e explicabil de ce: ei au înțeles mai bine că produsele pământului, înainte de a fi bune pentru export, cum le-au considerat economiștii, sunt necesare ridicării rezistenței fizice a țărănimii.

Un ultim complex de prevederi în protejerea țărănimii care ne-a mai rămas să-l tratăm e raționalizarea exodului rural.

d) Raționalizarea exodului rural.

Premizele dela care am plecat la stabilirea programului redat mai jos, au fost trei, anume:

Că legătura între sânge și glie nu sunt vorbe goale, ci e forța chimiotactică a materiilor transformate din sângele ajuns în măruntaiele pământului;

Că țărănimea română e aceea care a împregnat pământului nostru caracteristica de a fi românesc, pe când muncitorul, mai ales cel din industriile mari e: „*rerum novorum cupidus*”, și

Că industrializarea cu toate că nu e favorabilă evoluției biologice a populației, totuși e un rău necesar, care de altfel se realizează chiar dacă nu o dorim.

Principial acest program se va putea realiza prin:

1. *Instalarea nouilor industrii numai în mediul rural*, în care timpul muncitorului să fie angajat numai parțial, iar, prin creierea unei organizări „paraprofesionale”, cealaltă parte să o poată folosi cultivând terenuri și grădini, puse la dispoziția lor chiar de industrie.

2. *Incurajarea industriei sătești*, fără o autarhizare însă și cu reînnoirea obiceiului șezătorilor de femeii, atât de importante în conservarea portului național, și

3. *Reagrarizarea oraşelor mari prin stabilirea unui echilibru între industrie şi agricultură şi descongestionarea centrelor suprapopulate, în suburbii. Astfel munca din acestea va fi cea din industrie, dar condiţiile de alimentare şi de recreaţie vor fi cele din sate.*

* * *

În cursul expunerii făcute, în rezumat m'am străduit să relev comunitatea noastră de sânge şi glie şi sistemul închis de capilare dintre ele, cheia de boltă a permanenţei vieţii româneşti. Am descris apoi făgaşul potrivit unei ascensiuni cantitative şi calitative ale acestei vieţi, subordonând capitalul economic celui uman şi ţinând seamă că satul e rezervoriul nostru etnic, aşa cum ne învaţă biopolitica. Asupra destinului sângelui şi gliei româneşti, din cauza lipsei de timp, nu am aruncat însă decât câteva reflexii. Totuşi din acele câteva priviri, la care dacă mai adăugăm solidarizarea conştiinţei cu care ne-am angajat în războiul de recăştigare a unităţii noastre naţionale, citită din truda ţărănimii de a-şi răscoli glia, cu mai multă ardoare decât oricând, din râvna intelectualilor de a evidenţia toate drepturile politice ale neamului şi din jertfele de sânge ale soldaţilor pentru apărarea gliei, reiasă că evenimentele mari istorice nu ne-au depăşit. Ele au găsit neamul românesc într'un stadiu al conştiinţei comunităţii sale de destin, capabil să-i creieze misiunea corespunzătoare sângelui şi gliei pe care le-a moştenit dela străbuni.

Biologia în învăţământul teoretic german

de
Dr. M. SULICĂ

Pentru acela care este orientat asupra esenţei şi obiectivelor biopolitice — şi acesta este desigur cazul cetitorilor Buletinului, — locul şi însemnătatea învăţământului biologiei în complexul de probleme teoretice şi practice, pe care ea le ridică, sunt evidente. Elaborată ca doctrină, constituită ca ştiinţă, biopolitica este, în scopurile sale, o practică, chemată să traducă în fapt,

după directivele științei, postulatele doctrinei. Ca orice practică politică, mai mult chiar decât oricare alta, biopolitica necesită o desăvârșită pătrundere a doctrinei și o temeinică cunoaștere a justificării ei științifice, din partea tuturor factorilor chemați să participe, activ sau pasiv, la înfăptuirea ei, adică a întregii colectivități căreia îi este destinată. Politică fundamentată pe biologie, biopolitica nu-și poate găsi decât în aceasta elementele unei inițieri doctrinare și științifice, iar calea și instrumentul pentru realizarea acesteia nu poate fi decât o educație biologică, în cadrul căreia învățământul biologic trebuie să ocupe primul loc.

Învățământul nostru biologic actual, este, fără îndoială, impropriu pentru acest atât de important rol pe care i-l rezervă biopolitica. Nu ne vom ocupa acum de această problemă, încercând cu altă ocazie să justificăm afirmația de mai sus. Trebuie însă să precizăm că, dacă facem această constatare, care pune implicit problema necesității unei revizuiri, în introducerea unui articol care se va ocupa de felul cum se prezintă acest învățământ în Germania, — aceasta nu înseamnă că am vedea soluția problemei într'o simplă imitare a unei formule streine. În domeniul doctrinelor și practicelor politice și al activităților subordonate lor, formulele au valoare și efect numai în măsura în care corespund premizelor furnizate de realitățile proprii ale colectivității căreia i se adresează. Dar însăși gândirea biologică, în cuprinsul căreia ne mișcăm, ne spune că specificul unei colectivități, în speță umană, ca și al singuraticilor indivizi, nu înseamnă deosebire esențială și totală, ci diferențiere secundară a unui fond primar unic, crescută organic din el și condiționată existențial de el. Vieța prezintă astfel — în cuprinsul ei — o bogată gamă de sfere concentrice de specificitate, crescânde sau descrescânde, dela cea mai vastă, coincidând cu însăși vieța în totalitatea ei, până la cea mai restrânsă, corespunzând izolatei manifestări a vieții. Paralel, există adevăruri cu valabilitate mai extinsă și altele — în cadrul celor dintâi — cu valabilitate mai restrânsă, adevăruri a căror valabilitate nu este redusă de deosebiri, ci promovată de asemănări. Așa sunt legile vieții pentru tot ce este vieță, deci și pentru vieța neamurilor.

Acesta este motivul pentru care credem utilă prezentarea obiectivă a modului cum a fost rezolvată în Germania problema

învățământului biologic, care — simplu deziderat până acum — se găsește în sfârșit și la noi în pragul realizării. În acest moment, exemplul unei înfăptuiri, în care — dată fiind asemănarea unora dintre premise — valabilitatea concluziilor corespunzătoare este probabilă, nu ne poate fi decât de folos. Dar — indiferent de valoarea premizelor — un asemenea exemplu este bine venit și din alt motiv, în clipa în care anumite inerții, speriate de orice schimbare prea radicală, vor invoca desigur imposibilitatea unei realizări practice. Reforma învățământului biologiei în Germania constituie tocmai precedentul concret al necesității și posibilității de a se trage toate concluziile practice dintr'o premiză dată. Considerat în sine, el prezintă exemplul instructiv al unei dezvoltări logice, de o stringență și consecvență internă impresionantă, capabil să demonstreze că forța unei idei, atunci când aceasta este sincer și profund împărtășită, este în stare să înlăture obstacolele cele mai serioase.

* * *

„Învățământul biologiei trebuie să familiarizeze tineretul cu natura vie și cu legile care o domină. El cuprinde viața plantei, a animalului și a omului, atât ca ființă izolată, cât și ca asociere și dependență reciprocă și conduce la problema centrală a vieții: legile reproducerii, evoluției și eredității”. — „Scopul propriu zis al învățământului biologiei nu este dobândirea de cât mai multe cunoștințe izolate, ci comprehensiunea pentru legile vieții, respectul față de nepătrunsul unității organice și o înțelegere clară a integrării omului, ca ființă naturală, în conexiunea naturii”. — „El deschide privirea pentru procesele esențiale și legile generale, valabile și pentru om, ale vieții și duce prin aceasta la un fel de a gândi și de a acționa biologic”. — „Învățământul trebuie... să realizeze: ... înțelegerea pentru desfășurarea după anumite legi a manifestărilor vitale și o considerare a existenței omenești ca un fragment al întregului naturii”. — „Existența omului trebuie înțeleasă ca un episod al întregului naturii, supus legilor de valabilitate generală ale vieții”.

„Totodată trebuie să se releve acordul între concepția național-socialistă a vieții și poporului și legile vieții organice și să se scoată insistent și obligator în evidență necesitatea conser-

vării și cultivării valorilor rasiale ale poporului". — „Fără înțelegere biologică și fără cunoștințe biologice nu se poate pătrunde ideea fundamentală de rasă în toată profunzimea sa și în toate consecințele sale. Invățământul biologiei va fi aplicat corect numai dacă se rezolvă într'o știință a omului, întemeiată pe ideea de rasă" ¹⁾).

Chiar și numai aceste citate — care sunt cu atât mai elocvente cu cât reprezintă directive oficiale — sunt suficiente pentru a permite degajarea ideilor care au prezidat la reformarea învățământului biologiei în Germania și care prezintă între ele raporturile stricte ale termenilor unui silogism. Acestea sunt:

a) considerarea globală a vieții, ca un întreg, dirijat de legi proprii, în cuprinsul căruia singuraticile concretizări, printre care și omul, sunt manifestări, a căror valoare este dată numai de raportul lor cu întregul, fiind strict subordonate acestor legi, — și, ca urmare, concepția totalitară a biologiei ca o știință care înglobează tot ce privește viața;

b) fundamentarea doctrinei politice și a conducerii de stat național-socialiste pe această concepție totalitară, supraindividualistă, a vieții;

c) desemnarea învățământului biologiei ca instrument de clarificare a colectivității asupra valorii politice și justificării științifice a acestei formule.

Nu ne vom ocupa în acest articol — al cărui scop este definit și limitat — de aspectul științific al concepției totalitare a biologiei. Trebuie însă să reținem că la elaborarea ei au contribuit în mod esențial progresele mari ale științei eredității și concluziile la care a ajuns aceasta. Dealtfel, pe plan științific, biologia globală nu reprezintă un cadru formal, ci un domeniu de confluență a diferitelor direcții de cercetare, un principiu de sinteză. Expresie formală ia această concepție în învățământul de caracter general, unde „biologia” reprezintă și înglobează toate materiile care se ocupau înainte, în mod separat, de diferitele concretizări și manifestări ale vieții: sistematică, morfologie, fiziologie, paleontologie, embriologie, ecologie și, evident, așa numita „biologie generală”.

¹⁾ Aceste citate sunt extrase din directivele care preced programele analitice pentru biologie ale școalelor de diferite grade.

Nu vom stărui nici asupra felului în care s'a realizat și s'a manifestat fuziunea între gândirea biologică și cea politică în structura doctrinei național-socialiste și aplicarea ei. Ne mărginim să amintim că ea s'a concretizat în două idei politice fundamentale, aceea de rasă și aceea de comunitate de viață, prima ca expresie a legăturii în timp a indivizilor, iar a doua ca expresie a solidarității lor în spațiu, — și că concluziile practice pe care biologia, amplificată și influențată de știința eredității, le-a furnizat conducerii de stat, — s'au cristalizat sub forma igienei rasei și a politicii demografice.

Ceeace ne interesează pentru moment este faptul că această fuziune a ajuns să imprime învățământului un caracter special, care se traduce, în compartimentul care privește științele biologice, prin obiective bine definite, — precum și calea și mijloacele care au fost alese și aplicate pentru atingerea acestor obiective.

Din sumara prezentare de până acum se poate desprinde următoarea concluzie: scopul ultim al învățământului biologiei în școlile de caracter general, chemate să dea tuturor indivizilor instrucția și educația generală, este cunoașterea ideilor fundamentale ale igienei rasei și politicii demografice, a îndreptățirii lor științifice și a importanței lor pentru colectivitatea națională.

Valorificare practică a legilor vieții, politica demografică și igiena rasei implică cunoașterea acestora, ceea ce necesită un studiu amănunțit și cuprinzător al vieții, în toate concretizările și manifestările sale, cu un cuvânt al naturii vii. În cadrul acesteia, omul ocupă o poziție specială prin dublul său aspect: de component al naturii, supus legilor acesteia, și de beneficiar al valorificării învățămîntelor rezultate din cunoașterea acestor legi. Cunoașterea naturii vii, inclusiv a omului sub cele două aspecte, degajarea legilor vieții și aplicarea lor practică în folosul omului, respective al comunității naționale, — constituie cele trei etaje ale edificiului învățământului biologic german.

Un al doilea obiectiv, pe care îl urmărește învățământul biologic german, dar pe care îl vom neglija în cele ce urmează, fiind strein de problema care ne preocupă, este valorificarea practico-utilitară a cunoașterii naturii vii, atât în folosul individului, cât și în acela al comunității.

Biologia ia astfel în cadrul învățământului teoretic german un caracter de știință aplicată, pusă în serviciul vieții și propășirii comunității naționale, care se manifestă pe două planuri: educativ-politic și practic-utilitar.

Educația politică vizează, evident, pe toți membrii comunității naționale și ca urmare scopul educativ al învățământului biologic va fi prezent și dominant în toate școalele de pregătire generală. Deoarece însă participarea indivizilor la desfășurarea practicei politice este diferită, după nivelul lor cultural și social, variind între cei doi poli, al inițierii și aplicării acțiunilor de stat și al suportării pasive a acestora, — și obiectivele educativ-politice, în speță ale biologiei, vor lua în școalele de diferite grade forme corespunzătoare, caracterizate prin extensivitatea și gradul de abstractizare a concluziilor. Cum schema atât de organică, pe care am menționat-o (cunoașterea naturii vii, degajarea legilor ei, aplicarea lor practică), nu poate fi modificată în esența ei fără a se compromite rezultatul, — ceea ce se adaptează după natura școlii este întinderea și adâncirea materialului, precum și câmpul de valorificare și gradul de abstractizare a concluziilor.

În raport cu categoria socială și profesională, în care urmează a se încadra absolvenții școalelor de diferite grade, — variază în aceste școale și acea latură a învățământului biologiei, care urmărește valorificarea practic-utilitară a naturii în toate formele.

* * *

Exemplul tipic pentru felul cum este conceput și aplicat învățământul biologiei îl oferă programa școlii superioare, „Höhere Schule“, corespunzând liceului nostru. Adresându-se unor elevi selecționați și destinați să formeze elita intelectuală a comunității și elementele de conducere, — el dezvoltă mai complet și mai amănunțit scopurile și materia biologiei.

Vom prezenta într-o formă comprimată cuprinsul acestei programe, cu repartizarea ei pe clase, încercând apoi să desprindem caracteristicile sale esențiale, care definesc de altfel în linii generale, învățământul biologic, regăsindu-se — în forme corespunzător adaptate — și în programul celorlalte școale de pregătire generală.

Clasa I-a. — Descrieri izolate de fanerogame din patria restrânsă (pădure, grădină de flori, poame și zarzavat) și de mamifere domestice, cu noțiuni simple asupra structurii, proceselor vitale și raporturilor lor cu mediul. Se relevă în mod special acele probleme, care — considerate esențiale pentru viața în general — vor fi consecvent urmărite și amplificate, pentru a fi tratate ca atare în clasele superioare. Astfel:

a) Studiul florii, polenizării, fecundării, deschide capitolul reproducerii.

b) Compararea formelor izolate cu structura asemănătoare, pregătește noțiunea de înrudire.

c) Observații asupra raselor și varietăților (plante, animale domestice), încrucișării, bastarziilor, inaugurează, împreună cu considerațiile genealogice, domeniul eredității.

d) Observații de ansamblu: casă, curte, grădină, pădure, — familia-rizează pe elev cu ideea comunității de viață.

Se prevăd noțiuni simple asupra structurii, proceselor vitale, igienei și fortificării corpului omenesc, ca o introducere în cunoașterea omului, care va fi urmărită progresiv în tot cursul anilor, ca fiind obiectivul central al cunoștințelor de biologie.

Clasa II-a. — Se continuă descrierea fanerogamelor din comunitățile de viață ale patriei: parc, livadă, câmp, vie, etc., — și a vertebratelor, (mamifere, păsări, reptile, amfibieni), — adâncindu-se cercetarea morfologică și fiziologică. În legătură cu acest material, se accentuează în mod consecvent problemele biologice centrale:

a) reproducerea: flori bisexuate, monoice, dioice, altoire, încolțire, dezvoltarea oului și îngrijirea puilor;

b) pregătirea grupării sistematice;

c) continuarea observațiilor eredității (rase, încrucișare, bastarzi) și genealogice;

d) continuarea observațiilor de ansamblu din comunitățile de viață.

Clasa III-a. — Se studiază în continuare restul fanerogamelor și al vertebratelor și se începe studiul nevertebratelor (insecte). Se face o primă sistematizare a fanerogamelor și vertebratelor. Se cercetează alte comunități de viață: livadă, câmp, pădure, etc.

Se continuă și se adâncesc cercetările eredității și genealogice și observațiile de ansamblu.

Clasa IV-a. — Se continuă cercetarea comunităților de viață (pădure, râu, mare, mlaștină) și — în cadrul lor — a talofitelor, briofitelor și pteridofitelor, — și a restului nevertebratelor. Celula vegetală. Diviziunea, asociația și diferențierea celulară. Celula animală.

Structura și fiziologia plantei.

Sistemul, istoria și geografia regnului vegetal și animal.

Studiul global al reproducerii la plante și animale.

Clasa V-a. — Se studiază omul ca origine, sistematică, viață individuală (anatomie, fiziologie, igienă) și colectivă (sănătate publică, igiena eredității, politică demografică, igiena rasei).

Se totalizează datele eredobiologice, câștigate din studiul plantelor, animalelor și omului, într'o primă prezentare globală de eredobiologie generală.

Clasa VI—VII. — Individ și comunitate. Dela celulă la statul celular. Celula ca organism izolat. Asocierea celulelor în comunități celulare. Diviziunea muncii, țesut, organ. Statul celular ca comunitate de viață și destin.

Societățile animale. Statul animal. Simbioza. Privire generală asupra planului de structură în regnul vegetal și animal.

Procesele și legile biologice în viața individului și în raport cu mediul: viață vegetativă, viață de relație, reproducere, raporturi de dependență în comunitatea de viață, ereditate (eredobiologie generală și umană).

Clasa VIII-a. — Bazele biologic-rasiale ale comunității de neam și ale conducerii de stat. Teoria descendenței și filogenia. Originea și evoluția omului și a raselor sale. Rasiologia. Politica demografică și igiena rasei.

Din această prezentare se pot desprinde cu ușurință notele caracteristice ale programei:

1. — Materialul este aranjat, în cadrul programei, corespunzător schemei amintite:

a) în clasele I—V se face studiul sistematic al naturii vii: plante, animale și om;

b) în clasele VI—VII se degajă și se tratează separat procesele vitale esențiale și legile vieții;

c) în clasa VIII-a se studiază aplicarea practică a concluziilor generale la om, resp. la comunitatea de neam.

2. — Studiul sistematic al naturii vii începe cu plantele și animalele, pentru a trece — pe baza cunoașterii acestora — la om;

3. — Plantele și animalele se studiază paralel, pentru a se putea desprinde din ambele domenii partea comună, ca bază a studiului global, în clasele superioare, al proceselor esențiale și legilor vieții;

4. — Studiul plantelor și animalelor se bazează pe sistemul natural, ca o expresie a legăturii firești și ca bază pentru filogenie și embriologie. Sistemul este însă repartizat pe patru ani, clădindu-se treptat din descrieri izolate, pentru a fi formulat la sfârșit ca o concluzie a acestora;

5. — Prezentarea materialului începe cu formele direct și ușor observabile de către elevi (fanerogame și vertebrate din ambianța imediată), și, trecând — pe baza cunoștințelor câștigate și a progresului capacității de înțelegere a elevului — la forme

mai greu de observat, sfârșește cu ființele unicelulare. Pe lângă considerente de ordin pedagogic, această prezentare mai are avantajul de a ușura înțelegerea ființelor unicelulare și prin aceasta a celei, ca organism izolat și element de construcție;

6. — Studiul plantelor și animalelor este folosit pentru dezvoltarea ideii de comunitate de vieață, ca bază a concepției supraindividualiste a vieții. În acest scop s'a introdus, ca element nou, studiul comunităților de vieață, asupra căruia vom reveni mai jos;

7. — În continuarea sistemului animal, pe baza studiului sumar din prima clasă și a raportărilor permanente la om din cursul claselor inferioare, se face studiul detaliat al omului ca individ și ca membru al comunității de neam;

8. — Din prima clasă se cultivă, în mod special, preocupări de ereditate și genealogie, pe baza materialului tratat în cadrul prezentării sistematice, într'un fel pe care îl vom exemplifica mai jos;

9. — În tot cursul studiului sistematic (cl. I—V) se scot în evidență manifestările generale ale vieții: plan de structură, procese vitale, reproducere, ereditate, comunitate de vieață, — pregătindu-se astfel tratarea dezvoltată a acestor probleme în clasele superioare;

10. — Pe baza cunoștințelor sistematice din clasele inferioare și ca o continuare și adâncire a concluziilor generale, se tratează pe larg procesele și fenomenele cari sunt considerate caracteristice pentru vieața în general: concretizarea în organisme individuale și în raport cu mediul (plan de structură, funcțiuni vegetative, funcțiuni de relație), gruparea unităților în comunități (a celulelor în asociații celulare, țesut, organ, — a indivizilor în asociații de indivizi, societăți, state), reproducerea și ereditatea ca mijloc de legătură în timp, comunitatea de vieață ca expresie a legăturii în spațiu;

11. — Ca o realizare a scopului ultim al învățământului biologic, concluziile generale asupra vieții se raportează la om și la colectivitățile umane, ca baze ale comunității de neam și ale conducerii de stat, și se studiază aplicarea lor sub forma igienei rasei și a politicii demografice.

Trecând în revistă aceste aspecte caracteristice ale programei și căutând a vedea întrucât ele constituie inovații față de

programa clasică, — vom constata că unele dintre ele reprezintă domenii științifice noi (eredobiologia, igiena rasei, politica demografică) sau idei educativ-politice noi (rasa, comunitatea de viață), altele, o simplă regrupare și adaptare a materialului clasic în serviciul ideilor noi și în legătură organică cu științele noi. Pentru problema care ne preocupă, aceea a adaptării vechii biologiei la necesitățile ideilor și obiectivelor noi, credem interesant să exemplificăm pe scurt felul în care cele două idei fundamentale educativ-politice sunt servite de materialul clasic al științelor naturale.

După cum am mai amintit, concepția supraindividualistă a vieții și-a găsit expresie în cadrul doctrinei național-socialiste în două idei politice: aceea de rasă și aceea de comunitate de viață, prima reprezentând legătura indivizilor în timp, a doua, legătura în spațiu. Rasa nordică și comunitatea germană sunt ideile-forță ale politicii național-socialiste. În slujba lor sunt puse nu numai domeniile noi, adăugate vechiului material al biologiei, ci însăși prezentarea și interpretarea acestuia.

Ideia comunității de viață tinde să pregătească elevul pentru o concepție supraindividualistă a vieții și o încadrare organică a sa în comunitatea națională. Biologia servește acest scop, familiarizând elevul cu comunitățile naturale de viață, considerate ca unități reale și organice, în care caracterul totalitar al vieții se manifestă mai pregnant. Asemenea comunități sunt: casa, grădina, parcul, pădurea, câmpul, lacul, râul, mlaștina, etc., cu diferitele lor variante, — fiecare corespunzând definiției generale a comunității de viață: o conviețuire a unor anumite specii, în strânse raporturi de interdependență și intercondiționare, — a căror natură și număr sunt determinate de condițiile de mediu. În cadrul unor asemenea comunități de viață, individul ca atare, cu viața și destinul său propriu, cade pe planul al doilea, prezentând importanță numai în măsura în care colaborează cu restul viețuitoarelor din comunitate la desfășurarea — după legi date — a vieții acesteia. El nu poate fi socotit nici măcar ca „membru”, în sensul unei piese indispensabile vieții totului, această valoare având-o numai specia. Astfel — pentru a da un exemplu — distrugerea tuturor microbilor de putrefacție sau al tuturor plantelor verzi dintr-o comunitate va periclita viața întregii comunități (plante și

animale), cunoscut fiind rolul lor în circulația resp. sinteza materiei organice. Distrugerea unui singur individ din grupele amintite nu va avea însă nici o influență asupra vieții comunității. Asemenea exemple sunt menite să desvolte în elev conștiința încadrării sale organice în comunitate și a valorii sale numai în raport cu viața acesteia. Practic, aceasta se realizează prin combinarea studiului sistematic al viețuitoarelor, cu acela al comunităților de viață. Cunoașterea acestora din urmă se face progresiv, începând cu desprinderea formelor izolate din comunitățile mai apropiate (curte, grădină, pădure, etc.) și sublinierea rolului lor în cadrul acestora, trecând la cercetarea tot mai amănunțită a diferitelor comunități de viață și sfârșind cu studiul — cu valoare de concluzie — al raporturilor de interdependență din sânul lor.

Alături de ideea comunității de viață, aceea de rasă, întemeiată pe ereditate, constituie al doilea principiu politic și educativ. Acesta este servit pe plan didactic, dela început și până la studiul său circumscris în clasele superioare, folosindu-se orice ocazie pe care o oferă descrierile izolate, pentru a se clădi noțiunile pe care se întemeiază. Studiul speciilor, cu rase și varietăți multiple, în special al celor domestice (plante decorative, fructifere, leguminoase, câni, iepuri, porumbi, etc.), oferă un foarte potrivit material pentru pregătirea cunoștințelor fundamentale de eredobiologie: specii, rase, varietăți, amestec de rase, încrucișări, bastarzi, condiționarea lor ereditară și independența lor de mediu, ereditate pură și ereditate amestecată, superioritatea celei dintâi asupra celei din urmă, rolul selecției artificiale și naturale în persistența resp. exterminarea diferitelor categorii ereditare, etc.

* * *

Am insistat mai mult asupra programei școlii superioare, pentru că — destinată fiind viitorilor profesioniști intelectuali, cu un rol mai complex și multilateral în realizarea idealului politic al comunității — el reprezintă o dezvoltare mai largă și mai amănunțită a scopurilor, principiilor și metodelor învățământului biologic.

După cum am spus, tendința educativ-politică a învățământului biologic, ca și a învățământului în general, vizează pe toți

membrii comunității și este prin urmare prezentă în toate școlile. Forma practică pe care o ia, variază însă cu gradul școlii.

În școlile chemate să dea instrucție și educație categoriilor sociale și profesionale mijlocii (agricultură, comerț, meserii, tehnică, industrie, situații mijlocii în administrație și armată, ocupațiuni feminine în cadrul gospodăriei, îngrijirii și asistenței sociale, tehnice), cum este școala medie (Mittelschule) și școala principală (Hauptschule, menită să o înlocuiască pe cea dintâi și declarată obligatorie pentru elevii considerați apti pentru frecventarea ei), — programa este în esență aceeași, materialul fiind însă corespunzător redus sau comprimat (la șase clase în cea dintâi, la patru clase în cea de-a doua). Scopul educativ-politic este și aci dominant, deservit prin acelaș aranjament esențial al materialului, dar — potrivit nivelului intelectual, profesional și social al viitorilor absolvenți ai acestor școli — abstractizarea nu este dusă așa de departe, viața practică ocupând, atât ca suport cât și ca scop al învățământului, un loc mai larg. Pe de altă parte scopul practic-utilitar este considerabil amplificat (de ex. prin atașarea unui curs de grădinarit în legătură cu biologia).

Va trebui să ne oprim ceva mai mult asupra școlii primare (Volksschule), pe de o parte pentru că — spre deosebire de cele precedente — ea își are echivalentul la noi, pe de altă parte pentru că, prin natura sa și prin condițiile pedagogice legate de aceasta, programul ei se depărtează în mai mare măsură — cum e și firesc — de acela al școlii superioare.

Școala primară, cuprinzând opt clase, prezintă valoarea unui instrument exclusiv de educație și instrucție numai în întregimea ei adică inclusiv clasele 5—8, care cuprind elevii ce nu vor mai urma — în continuarea primelor patru clase — o altă școală (principală sau superioară). Acestea, deci unei întregi pătri sociale, școala primară este chemată să le asigure o educație și o instrucție potrivită. Faptul că acești elevi reprezintă sectorul inferior al unui proces de selecție, definește categoria lor intelectuală, socială și profesională și fixează astfel și limitele atribuțiilor și posibilităților școlii primare, impunând totodată o adaptare corespunzătoare a programului didactic.

Scopul educativ-politic al învățământului — deci și al biologiei — rămânând același, „de a desvolta și a face folositoare pentru popor și stat toate puterile tineretului“, — va trebui însă să țină seamă de felul și măsura în care membrii comunității limitați la frecventarea școlii primare, pot contribui la promovarea idealului biopolitic al statului. Cum această contribuție se limitează la o punere de acord a vieții individuale cu acest ideal, prin acceptarea și executarea măsurilor pe care statul le găsește necesare în acest scop, — educația va tinde să facă pe individ să înțeleagă utilitatea acestor măsuri și caracterul firesc al obligațiilor care decurg din ele. Mijloacele didactice trebuie să se acomodeze capacității de înțelegere și valorificare a elevilor, impunând și învățământului biologiei să se mențină în limitele concretului, ale empiricului, ale cunoașterii și experienței directe, eliminând abstractizarea și făcând apel în egală măsură la inteligență și la afectivitate.

Aceste condiții fac ca în școala primară să nu se poată aplica o programă atât de organic structurată și atât de logic angrenată, cum este aceea a școlilor de care am vorbit până acum. Dacă în școala superioară edificarea logică și sistematică a programei își găsește dezvoltarea optimă, prin succesiunea netă a etapelor (studiul sistematic al naturii vii în clasele I—V, degajarea fenomenelor generale ale vieții în clasele VI—VII, valorificarea lor politică în clasa VIII-a), și — în cadrul primei etape — prin clădirea pe sistem a studiului viețuitoarelor, școlile medii fac o primă concesie formală prin ștergerea limitelor de suprapunere, păstrând însă, ca un suport de ordine, sistemul natural, și el însă mai puțin manifest.

În școala primară, din motive ușor de înțeles, concesiiile **merg și mai departe**. Trebuie să menționăm că cele ce urmează se referă numai la ultimele patru clase, căci numai în programa acestora biologia, ca și celelalte materii de altfel, este tratată separat, în cadrul unor ore proprii. Ostilă oricărei abstractizări, școala primară elimină din învățământul biologiei sistemul. Ceeace persistă ca norme conducătoare sunt scopul educativ-politic al biologiei și schema logică a realizării lui: dela cunoașterea naturii vii (care nu tinde să fie completă), la desprinderea unor fenomene generale (care trebuie să se ferească de abstractizare), — și dela aceasta la înțelegerea necesității

aplicării lor la om. Pentru realizarea practică a acestei scheme, biologia nu trebuie să fie dezvoltată în întregime, ci este chemată să furnizeze numai material de demonstrare. Faptele fundamentale ale vieții, necesitatea de a ține seamă de ele și felul în care trebuie să se răspundă, individual și colectiv, acestei necesități, — sunt subliniate prin exemple concrete din cadrul biologiei. Învățământul acesteia nu tinde să fie complet, ci să fie demonstrativ. El nu urmărește să desvolte și să cultive idei, a căror înțelegere calitatea elevilor nu o permite, — ci să ofere exemple care să impresioneze mintea și simțirea. Cum însă, în lipsa sistemului, materialul s'ar prezenta incoerent, se preconizează ca normă de orânduire a materialului metoda comunității de viață, care își găsește aici indicația cea mai potrivită. Astfel conceput, învățământul biologiei nu poate fi practicat pretutindeni după o programă unitară, necesitățile pedagogice ca și posibilitățile practice, care sunt hotărâtoare, variind de la regiune la regiune și chiar de la o localitate la alta. De fapt, programa oficială se limitează la directive generale, lăsând alegerea și repartizarea pe clase a materialului la latitudinea învățătorului. Urmarea este inexistența unei programe fixe, iar pentru învățător libertatea, dar și sarcina grea și plină de răspundere, a alcătuirii unui plan de lucru, care să servească în cele mai bune condiții directivele generale. Există evident o serie de îndreptare, pornite din inițiativă particulară, menite să ajute pe învățător în îndeplinirea acestei sarcini. Mijlocul cel mai bun este însă pregătirea temeinică în domeniul biologiei a învățătorilor în școalele normale.

Creдем că — întocmai ca și pentru școala superioară — prezentarea cea mai elocventă o face însuș textul programei oficiale, bine înțeles numai pentru directivele generale, planul de lucru trebuind să-l exemplificăm — în lipsa unui model oficial fix — prin citate dintr'un îndreptar-model.

„In studiul plantelor și animalelor învățământul va demonstra simplu și clar faptele fundamentale ale vieții organice și legile generale ale vieții. El se va strădui de la început să conducă la o considerare a ființelor viețuitoare în conexiunile lor vitale. Considerarea izolată și privirea de ansamblu vor fi rațional combinate. In acest fel copilul va fi îndrumat, pe calea înțelegerii și a simțirii, spre propria-i încadrare în viața po-

porului său și spre îndatoririle care decurg pentru el din acest fapt”.

„Știința eredității va prezenta în forma cea mai simplă noțiunile cele mai însemnate asupra legilor lui Mendel și a celei germinale. Se va lămurii copiilor însemnătatea biologică a predispozițiilor ereditare, a selecției, contraselecției și eliminării. Considerațiuni simple din domeniul culturii plantelor și animalelor duc la aplicarea la om a cunoștințelor eredobiologice”.

„Pentru înțelegerea deosebirii de esență dintre rase și a pericolului amestecului de rase se vor pregăti în cadrul zoologiei și al botanicei elementele fundamentale”.

„In știința omului se va asigura cunoașterea corpului și a proceselor vitale mai importante. Invățătorul va îndruma copiii spre o viață sănătoasă și o îngrijire sistematică a corpului”.

Cum este înțeleasă realizarea practică a acestor directive, vor demonstra aceste câteva citate luate la întâmplare dintr'un îndreptar-model pentru aplicarea învățământului biologic¹⁾.

Din programa clasei a V-a: *Central University Library Cluj*

„*Domeniul de viață resp. grupa de material:* Prieteni și tovarăși de casă din regnul animal.

Chestiuni izolate: Câinele. Pisica. Calul. Vitele. Oaia și capra. Carnivorele și ierbivorele. Porcul domestic și porcul sălbatic. Animalele domestice și animalele sălbatice.

Noțiuni biologice importante: Fiecare animal se comportă în mediul inconjurător într'un fel care îi este înăscut. — El are o limbă și o mimică proprie. — Animalele trebuiesc altfel apreciate decât omul. — Rasele unui animal se deosebesc prin înfățișarea, predispozițiile, aptitudinile și randamentul lor. Aceste deosebiri sunt condiționate de fondul ereditar și trebuiesc ținute în seamă la creșterea animalelor. — Membrii unei rase nu sunt absolut identici în capitalul lor ereditar. — Animalele dau un randament bun numai în condițiile de viață ale patriei lor. — În lupta continuă cu mediul simțurile, facultățile fizice și psihice se dezvoltă în mod considerabil. — La animalele domestice selecția naturală este înlocuită prin selecția artificială. — Fecunditatea și selecția sunt arme importante ale speciei în lupta pentru existență.

Domeniul de viață resp. grupa de material: Plimbări în pădure.

Chestiuni izolate:

Despre vânătoare. Cerbi și căprioare. Vulpea. Jderul. Veverița.

Noțiuni biologice importante: Felul de viață corespunde structurii corpului. — Unele plante se înmulțesc în mod principal prin părți de

¹⁾ Friedrich Wolter: Lebenskunde im Schulalltag. Klinkhardt, Leipzig, 1943.

tulpină. — Sămânța puțină este compensată prin alte feluri de înmulțire. — Vieața plantelor este simțitor influențată de lumină. — Pădurea este un avut important al poporului, fiecare trebuie să contribuie la apărarea și crățarea ei. — Vânătoarea ca apărare, dobândire de hrană, pasiune, sport, probă de curaj. — Vânătorul trebuie să fie și protector și să se îngrijească ca numai animalele sănătoase să se înmulțească. — Animale singuratice și animale sociabile. — Luptele animalelor sunt un mijloc prin care natura îngăduie numai animalelor puternice și apte pentru vieață să se înmulțească. — Fiecare animal are dușmani cu care trebuie să-și măsoare puterile. În acest scop corpul și simțurile trebuiesc păstrate sănătoase și puternice. — Și animalele răpitoare sunt necesare; ele extermină ceea ce este slab și bolnăvicios și nepotrivit pentru înmulțire. Animalul răpitor trebuie să răpească, dacă vrea să-și mențină specia.

Domeniul de vieață resp. grupa de material: Despre corpul omenesc.

Chestiuni izolate: Oase și fracturi osoase. Articulații. Luxații. — Ce muncă îndeplinesc mușchii. — Despre exerciții. — Despre răni și sânge.

Noțiuni biologice importante: Fiecare are datoria să-și stăpânească corpul, să-l păstreze sănătos și capabil de muncă, să-și ascută simțurile, să țină spiritul treaz, pen'ru a rezista în lupta pentru existență și pentru a servi poporului său în lupta pentru existență a acestuia."

Din programa clasei a VI-a:

„Domeniul de vieață resp. grupa de material: Pe ape. Cluj

„Chestiuni izolate: Treții. Nuferi. Săbiuțe. Vidra. Castorul. Știuca. Somnul. Crapul. Țiparul. Pescuiful. Cultivarea peștilor. Bătlanul. Broaștele. Observații în acvarii și terarii.

Noțiuni biologice importante: Speciile de plante tind să-și lărgească teritoriul; aceasta nu le reușește decât celor mai puternice, care își pot desvolta tocmai în împrejurările date aptitudinile ereditare și forța lor de vieață. Lupta între diferitele colectivități modifică incontinuu aspectul peisagiului. Individul și colectivitățile pot să se adapteze sau să se sustragă unui mediu nepotrivit. În cazul unei modificări prea accentuate a mediului, randamentul se reduce. Predispozițiile ereditare și mediul prezintă acțiuni reciproce. Lupta pentru existență este factorul de selecție cel mai eficace. Vieața în apă necesită dispozitive speciale. Frunzele sunt formațiuni care se deplasează ușor."

Din programa clasei a VII-a:

„Domeniul de vieață resp. grupa de material: Pe ogoare și livezi.

Chestiuni izolate: Munca pământului. Câmpuri de cereale. Burueni. Livedă și pășune. Campania de producție. Țăranul în al treilea Reich. Industria agricolă. Lupta împotriva stricăciunii. Ariciul. Nevăstuica.

Noțiuni biologice importante: Glia este un dar al naturii, în care generațiile anterioare au investit muncă și strădanie, pe care trebuie să-l gospodărim ca pe o moștenire din strămoși și să-l lăsăm urmașilor noștri. Campania de producție impune țăranului îndatoriri grele. Noi trebuie să le dovedim înțelegere prin atitudinea și fapta noastră. Cercetările asupra cultivării și tehnicii dau țăranului posibilitatea să obțină o producție

mai mare ca inaintașii lui. Plantele, animalele și oamenii atârnă unii de alții. Mediul stimulează sau împiedică dezvoltarea. El nu schimbă predispozițiile ereditare, dar poate influența manifestarea lor. Factorii ereditari străini și necorespunzători înrăutățesc rasa. Incrucșiările între diferitele specii sunt rare în natură. Fiecare rasă prosperează mai bine în clima patriei sale. Rase nou ivite pot deveni tipice prin selecție."

Din programa clasei a VIII-a:

„Domeniul de viață resp. grupa de material: Inmulțire, ereditate, rasă.

Chesțiuni izolate: Exemple de inmulțire la plante și animale. Fecundare și evoluție. Îngrijirea puilor. Cultivarea plantelor și animalelor ca aplicare practică a legilor eredității. Ereditatea la om. Selecție. Contraselecție. Degenerare. Perfecționare. Boala ereditară. Activitățile celelei. Celula ca purtătoare a eredității. Interpretarea tablourilor genealogice.

Noțiuni biologice importante: Cromosomii celelei germinale sunt purtătorii eredității. Factorii ereditari străini și disarmonici înrăutățesc rasa și o duc la pierire. Numai rasele înrudite trebuie să se unească. Tot ce este viață, este supus legilor devenirii și trecerii, fecundității, selecției și eredității. Legiferarea și asistența noastră se întemeiază pe aceste legi. Spiritul, gândirea și simțirea germană sunt moștenire nordică. Fiecare poartă răspunderea pentru urmașii săi și pentru poporul său, fiind toboasă strămoș și nepot. Influențe exterioare nu pot modifica caracterele moștenite, dar le pot dirija dezvoltarea".

* * *

Scopul învățământului biologiei în toate școlile de care am vorbit, se încadrează organic în scopul învățământului general. În afară de comunitatea de scopuri, diferitele materii sunt legate între ele și prin concursul reciproc pe care și-l dau, în serviciul scopului comun. Astfel, în cazul biologiei, studiul literaturii servește apropierea de natură, subliniind prezența și influența acesteia în concepția de viață, tradiția, creația literară și artistică a poporului; istoria promovează criteriul biopolitic de apreciere; geografia studiază cadrul fizic al vieții; matematica furnizează elementele necesare biometriei și biostatisticii; științele fizico-chimice ajută înțelegerea proceselor vitale; desemnul cultivă iubirea de natură; educația fizică exemplifică importanța valorilor organice în viața individului și colectivității.

Incheind cu aceasta prezentarea studiului biologiei în învățământul de caracter general, trebuie să menționăm — pentru a nu lăsa o imagine incompletă — că în toate școlile amintite se urmărește în mod consecvent, alături de scopul educativ-politic, și scopul practic-utilitar, prin tratarea unor chestiuni co-

respunzătoare, pe care însă — după cum am mai spus — le-am neglijat intenționat.

Caracterul de disciplină subordonată educației politice, deci adaptată necesităților acesteia, biologia nu-l prezintă decât în învățământul de caracter general, care — prin însăși menirea sa — este un instrument de instrucție și educație generală. Educația biopolitică nu lipsește însă nici din școalele cu caracter special (profesionale, universități, academii), cari de altfel au la bază una din școalele teoretice amintite. Vom cita numai exemplul universităților, care — ca cea din Berlin — cuprind în programul lor cursuri de eredobiologie, raseologie, igiena rasei și politică demografică, destinate studenților tuturor facultăților. În schimb în învățământul universitar de specialitate, biologia, cu toate diviziunile și subdiviziunile ei, este cultivată după toate normele teoriei și practicei științifice, căutând și gă-sind în ea însăși ideile și direcțiile de activitate. Ea este însă și aci conștientă de datoria pe care o are, de a pune rezultatele sale în serviciul vieții și propășirii comunității naționale și se străduiește să furnizeze fundamentele științifice ale educației și practicei politice. A intra în amănunte asupra învățământului de specialitate, ar însemna să ne ocupăm de aspectul științific al biologiei, cece ar depăși intenția acestui articol. Vom spune numai că ideile și cunoștințele științifice, care caracterizează biologia în învățământul de caracter general, nu sunt decât concluziile și deci expresia fidelă a dezvoltării ei științifice actuale și a învățământului ei universitar. Vom ilustra această afirmație prin exemplul — de un interes special pentru noi — al programei facultății de medicină, în care domeniile noi ale biologiei sunt reprezentate precum urmează: în semestrul II: eredobiologie și raseologie; în semestrul III: politică demografică; în semestrul IX: eredobiologie umană ca bază a eugeniei; în semestrul X: eugenie.

O mențiune specială ar merita desigur școala normală (Lehrerbildungsanstalt), pe de o parte pentru că — cu tot caracterul ei profesional — ea nu prezintă o specializare propriu zisă, pe de altă parte pentru că ea are un rol hotărîtor, deși indirect, în opera de educație colectivă, prin formarea învățătorilor în sensul noilor concepții educative. Din motivul arătat mai jos nu suntem în situația de a da relații amănunțite asupra ei. Dîr cele

spuse asupra școlii primare se înțelege ușor importanța pe care o are pentru rolul acesteia pregătirea științifică și orientarea ideologică a învățătorului, deci învățământul — inclusiv al biologiei — din școala normală. Conștient de acest adevăr, regimul național-socialist a rezervat o atenție deosebită școlii normale, lăsând reformarea ei la urmă, pentru a avea toate premisele necesare adaptării ei la noua și importanta sa misiune. Din anul 1940 școala normală germană a fost pusă pe baze cu totul noi și se găsește încă în stadiu de experimentare. Din acest motiv nu există încă norme definitive și în special o programă proprie detaliată, după cum încă nu există nici manuale speciale pentru această școală, în speță de biologie. În mod provizoriu învățământul biologiei în școala normală a fost orientat după programa școlii superioare, utilizând-se și manualele de biologie ale acesteia. Este însă de presupus că programa definitivă a acestei școlii se va clădi pe aceleași principii generale, luând însă forma particulară pe care o implică caracterul și menirea sa specială. Din acest motiv programa școlii normale va constitui fără îndoială exemplificarea cea mai reprezentativă a felului cum este conceput învățământul biologiei în Germania.

Fără a depăși caracterul mai mult principial al acestei prezentări, vom spune, pentru a încheia, câteva cuvinte asupra orarului biologiei și asupra metodelor practice generale.

În școala primară diferitele materii se tratează izolat numai în clasele V—VIII. În programul acestora știința naturii (Naturkunde), care înglobează biologia și științele fizico-chimice, dispune de următoarele ore: în clasele V—VI, câte 3 ore, iar în clasele VII—VIII, câte 4 ore pe săptămână.

În școala medie biologiei îi sunt rezervate în clasele I—IV, câte două ore, în clasa V-a, 3—4 ore, în clasa VI-a, 3—5 ore (inclusiv grădinaritul) pe săptămână.

În școala principală și superioară biologia dispune în toate clasele de câte două ore pe săptămână.

Este evident că forma radical înnoită a învățământului biologiei nu mai putea fi servită prin metodele și mijloacele vechilor științe naturale. Prevalența concretului față de abstract, a dinamicului față de static, a funcționalului față de descriptiv, a globalului față de fragmentar, a comunității față de individ, — implică un contact direct și continuu cu materialul de studiat.

o cunoaștere și o pătrundere a lui prin observație și experiență personală. În special studiul comunităților de viață reclamă o cercetare directă. Aceste deziderate sunt împlinite prin cursuri în liber, excursii, cultivare de plante și animale în grădina școlii, vizitarea grădinilor zoologice și botanice, a muzeelor și colecțiilor, organizarea și îngrijirea de acvarii și terarii, exerciții și experiențe anatomice, fiziologice și ereditobiologice. Numai ca o completare, în nici un caz însă ca o înlocuire, a cunoașterii directe, se folosesc tablouri, planșe, deseme, ilustrații, proiecții, filme, preparate, modele, precum și reviste, ziare, cărți (de călătorie, vânătoare, memorii ale cercetărilor). În consecință, lupa, microscopul, proectorul pentru diapozitive și filme, materialul de experiențe anatomice, fiziologice și ereditobiologice, trebuie să facă parte din utilajul obișnuit al școlilor. Prin toate aceste mijloace se stimulează activitatea personală a elevului, asigurându-se o cunoaștere justă și temeinică.

În acest fel dezvoltarea teoretică a unor principii fundamentale până la ultimele lor consecințe, ca și valorificarea unor cunoștințe noi, este secundată de metode practice organic derivate din imperativele teoretice, totul integrându-se într'o operă de ansamblu, a cărei desăvârșire și coeziune poate servi ca exemplu.

Vom indica — pentru aceia care ar dori să cunoască problema mai de aproape — câteva din publicațiunile reprezentative privitoare la învățământul biologiei.

Indrumări și programe oficiale:

Erziehung und Unterricht in der Volksschule. — Berlin, 1942, Eher.
Bestimmungen über Erziehung und Unterricht in der Mittelsschule. — Berlin, 1939, Eher.

Bestimmungen über Erziehung und Unterricht in der Hauptschule. (Die Deutsche Hauptschule, Heft. 1). — Schroedel, Halle a. d. Saale, 1942.

Erziehung und Unterricht in der Höheren Schule. — Berlin, 1938, Weidmannsche Verlagsbuchhandlung.

Doctrină și metodă:

Bromer, Paul: Biologieunterricht. — Osterwieck, Zickfeldt, 1936.

Donath-Zimmermann: Biologie. National-sozialismus und neue Erziehung. — Leipzig, Quelle-Meyer.

Höft: Rassenkunde, Rassenpflege und Erblehre im volksbezogenem lebenskundlichen Unterricht. — Osterwieck, Zickfeldt.

Wolter, Friedrich: Lebenskunde im Schulalltag. — Leipzig, 1942, Klinkhardt.

Mehlan, O.: Arbeit und Unterricht im Schulgarten. — Leipzig, Klinkhardt.

Manuale:

Kraepelin-Schäffer-Franke: Biologisches Unterrichtswerk für höhere Schulen. — Dase Leben. — Bd. I—III, IV a, IV b. — Leipzig, Teubner.

Wolter, Friedrich: Arbeitshefte für den Biologieunterricht. — Leipzig, Klinkhardt.

Am încercat să prezentăm cât mai obiectiv felul în care s'a realizat reforma învățământului biologiei în Germania, în credința că — întrucât problema ar deveni actuală și pentru noi — înfăptuirea ei, dominată exclusiv de realitățile și imperativele proprii ale neamului nostru, ar putea totuș găsi sugestii utile în realizările corespunzătoare din alte țări.

Complexul pigmentar la copiii din județul Turda și relația lui cu grupurile sanguine

Conf. Dr. VICTOR PREDA și A. G. LUDU

Cercetările de mai jos fac parte dintr'o serie de studii antropologice întreprinse în vara anului 1939 în județul Turda, din care o bună parte au fost publicate în cadrul Bul. Eugenic și Biopolitic. În cadrul acestor cercetări au fost studiați un număr de 1003 copii de sex masculin și 953 copii de sex feminin, între 6—20 ani, din plasa Iara și Baia de Arieș (jud. Turda).

În articolul de față ne vom ocupa de complexul pigmentar al acestor copii. În caracterizarea complexului pigmentar ne-am servit de etaloanele lui Fischer-Saller pentru păr și ale lui Martin-Schultz pentru ochi. Deși au fost întrebuințate aceste tabele care cuprind un mare număr de nuanțe, noi ne-am rezumat în studiul nostru la trei nuanțe fundamentale: deschis, intermediar și închis. În privința irisului nuanța deschisă este echivalentă culorilor 1—5 din tabela Martin-Schultz, nuanța intermediară este echivalentă culorilor 6—12, iar nuanța închisă este echivalentă culorilor 13—16. În privința părului nuanța deschisă corespunde culorilor A—H din etalonul Fischer-Saller, nuanța intermediară corespunde culorilor I—P, iar nuanța închisă culorilor R—Z. În plus nuanța deschisă mai cuprinde culorile I—IV (păr roș).

Materialul folosit a fost 779 băieți și 742 fete.

Reparația individuală și procentuală pe sexe ca și în general a complexului iris-păr precum și combinația lor se prezintă astfel:

	Fete		Băieți		Total	
	N	Z	N	Z	N	Z
Ochi deschis	182	24,62	173	22,17	355	23,37
" intermediar	474	64,14	531	68,07	1005	66,60
" închis	86	11,63	75	9,61	161	10,60
Păr deschis	35	4,73	18	2,30	53	3,49
" intermediar	295	39,91	295	37,82	590	38,86
" închis	412	55,75	466	59,74	878	57,83
Păr închis ochi deschis	27	3,65	71	9,10	98	6,45
" " " intermediar	314	42,48	336	43,07	650	49,40
" " " închis	68	9,20	60	7,69	128	8,43
Păr intermediar ochi deschis	130	17,59	90	15,38	220	14,48
" " " intermediar	148	20,02	189	24,23	337	22,20
" " " închis	17	2,30	15	1,92	32	2,10
Păr deschis ochi deschis	26	3,51	12	1,53	38	2,50
" " " intermediar	10	1,35	6	0,76	16	1,05
" " " închis	0	0	0	0	0	0

Din interpretarea datelor relativ la culoarea irisului reiese că *la bărbați* majoritatea o deține irisul de culoare intermediară. Culoarea deschisă a irisului se găsește într'un procent destul de apreciabil (22,17%). Culoarea închisă a irisului se găsește într'un procent relativ mic. *La femei* proporțiile sunt identice cu acelea a bărbaților, ordinea frecvenței fiind: intermediar, deschis, închis. Aceeași ordine și proporție se arată și atunci când nu ținem seamă de sex.

Comparativ cu datele găsite la ceilalți antropologi asupra populațiilor din Ardeal, copii din Județul Turda prezintă un procent mult mai scăzut de ochi cu iris deschis față de celelalte populații ardelenesti.

Culoarea părului la bărbați este la majoritatea copiilor *închis*. Urmează în ordinea frecvenței culoarea intermediară cu un procent destul de ridicat (37,82%). Părul deschis este în-

tr'un procent inferior (2,30%). La femei predomină ca și la bărbați părul *închis*, urmat apoi de un procent apreciabil de cel intermediar. Părul deschis este într'un procent extrem de redus (4,73%). Aceiași ordine și proporție se pune în evidență și atunci când nu ținem seamă de sex.

Comparativ cu datele găsite de ceilalți autori în Ardeal, copiii din județul Turda au părul mult mai închis, decât celelalte populații ardelenesti. Copiii din județul Turda au deci un complex pigmentar ochi-păr, mult mai închis decât a celorlalte populații transilvane.

În ceea ce privește combinația elementelor acestui complex, între ele, vedem din tablou, că procentajul cel mai mare de indivizi, atât copii de sex masculin cât și feminin, au *părul închis și ochii de culoare intermediară*.

În concluzie putem spune că în județul Turda predomină nuanța închisă a părului și a irisului, fapt ce deosebește această populație de cea din restul Ardealului (Moți, Mărgineni etc.) unde predomină nuanța deschisă a irisului și a părului.

Grupele sangvine au fost determinate la 973 băieți și 941 fete între 6—20 ani, prin metoda aglutinării pe lamă. Datele referitoare la aceste cercetări au fost deja publicate în Mișcarea Medicală Română (An. XIII. Nr. 7—8, p. 427 1940). Datele obținute au fost următoarele:

	AB	A	B	O
Băieți	68	468	166	271
Fete	61	426	170	248
Total:	129 (6,71%)	894 (46,81%)	336 (17,51%)	555 (28,97%)

Valoarea lui $p=3,28$

„ „ $g=1,34$

„ „ $r=5,38$

Indicele Wellisch = 1,28

Indicele de rasă = 2,20

Cunoscând aceste date și cele care privesc complexul pigmentar, am căutat să le comparăm pentru a vedea dacă între complexul pigmentar și grupele sangvine există vreun raport de corelație.

Iată datele obținute asupra unui total de 756 băieți și 732 fete:

Grupa AB

	Băieți			Fete			Total		
	N	%	C. Cor.	N	%	C. Cor.	N	%	C. Cor.
Ochi deschiși . .	10	6,06	2,68	10	5,43	3,59	20	5,72	3,13
„ intermediari	43	8,30	3,67	29	6,25	4,13	72	7,34	3,90
„ închși . . .	6	8,21	3,63	3	3,44	2,27	9	5,62	2,96
Păr deschis . .	1	5,26	2,52	3	7,31	3,76	4	6,66	3,14
„ intermediar	21	7,53	3,61	17	6,00	3,09	38	6,76	3,25
„ închis . . .	37	8,07	3,87	22	5,89	2,74	59	6,81	3,30

Grupa A.

	Băieți			Fete			Total		
	N	%	C. Cor.	N	%	C. Cor.	N	%	C. Cor.
Ochi deschiși . .	84	50,90	3,64	87	47,28	3,37	171	49,00	3,50
„ intermediari	246	47,48	3,40	216	46,75	3,33	462	47,14	3,36
„ închși . . .	30	41,09	2,95	40	45,97	3,23	70	43,75	3,09
Păr deschis . .	11	57,89	3,79	21	51,21	3,51	32	53,33	3,65
„ intermediar	133	47,67	3,12	128	46,23	3,10	261	46,44	3,11
„ închis . . .	216	47,01	3,09	200	49,01	3,36	416	48,03	3,22

Grupa B.

	Băieți			Fete			Total		
	N	%	C. Cor.	N	%	C. Cor.	N	%	C. Cor.
Ochi deschiși . .	26	15,75	2,93	29	15,76	2,96	55	15,75	2,94
„ intermediari	90	17,37	3,23	88	19,04	3,68	178	10,16	3,40
„ închși . . .	15	20,54	3,82	16	18,39	3,45	31	19,37	3,63
Păr deschis . .	3	15,78	3,12	5	12,19	2,59	8	13,33	2,85
„ intermediar	48	17,20	3,40	47	16,60	3,32	95	16,90	3,36
„ închis . . .	80	17,46	3,46	74	18,13	3,86	154	17,78	3,66

Grupa 0.

	Băieți			Fete			Total		
	N	%	C. Cor.	N	%	C. Cor.	N	%	C. Cor.
Ochi deschiși . .	45	27,27	3,23	58	31,52	3,43	103	29,51	3,34
„ intermediari	139	26,83	3,18	129	27,92	3,04	268	27,34	3,11
„ închși . . .	22	30,13	3,57	28	32,19	3,51	50	31,25	3,54
Păr deschis . .	4	21,05	2,77	12	29,26	3,29	16	26,66	3,03
„ intermediar	77	27,59	3,53	91	32,15	3,61	168	29,89	3,62
„ închis . . .	125	27,29	3,59	112	27,45	3,09	237	27,36	3,34

Din tabloul de mai sus reiese în mod evident existența unei puternice corelații între complexul pigmentar și anumite grupe sanguine. Astfel se evidentiază o corelație importantă între grupa A și complexul pigmentar deschis, atât la băieți cât și la fete. Aceeași corelație semnificativă se găsește între grupa B și complexul pigmentar închis. Între celelalte grupe sanguine (AB și O) și complexul pigmentar nu se poate stabili o corelație precisă.

*Institutul de Biologie al Facultății de Medicină
Cluj-Sibiu.*

Asupra abaterilor dela normal a fenomenelor demografice în timp de război

de
G. E. SOLCĂNESCU

Până la intrarea noastră în război împotriva Rusiei sovietice datele demografice ale acestei mari porțiuni din glob ne erau foarte puțin cunoscute și ceea ce se afla era imposibil de controlat.

După ocuparea Odesei, organizându-se Serviciul de Stare Civilă, s'au putut reconstitui oarecum datele demografice pe ultimii ani, afară doar de epoca războiului și asediului în care Sovieticii au omis cu desăvârșire înscrierea datelor demografice, ori le-au ridicat la evacuare.

Odată cu noua organizare sanitară a orașului, deoarece pentru o bună administrație aveam nevoie și de studierea demografiei, cercetarea acesteia ne-a dus la constatarea unor importante abateri dela normal.

Vom începe prin a nota situația demografică a Odesei pe ultimii ani de stăpânire bolșevică.

ANUL	Nașteri	Decese	Decese sub un an
1938	12960	7922	1566
1939	13257	7462	1456
1940	11477	9426	1616
1941	3742 (?)	4120 (?)	186 (?) cifre incompl.

Dacă luăm ca bază a calculului natalității și mortalității generale cifra de 706.000 locuitori cât — se spune — ar fi avut Odesa până în ajunul evacuării, avem:

Natalitate		Mortalitate gener.	Mortalit. infant.
1938	18,3	11,1	12,0
1939	18,6	10,5	11,0
1940	16,2	13,3	14,9
1941	(?)	?	?

Pe scurt, se poate spune că cifrele denotă o natalitate mediocră (e drept că e vorba de mediul urban) în schimb mortalitatea generală este foarte scăzută:

1938: Odesa 11,1 la mie (România 19,2 la mie)

1939: Odesa 10,5 la mie (România 18,6 la mie)

Deabia în 1940 Odesa se ridică la 13,3 la mie.

În ceea ce privește *mortalitatea infantilă*, situația Odesei s'a prezentat deasemenea bine până în ajunul războiului:

1938 Odesa 12,0 la sută de născuți vii (România 18,4)

1939 Odesa 11,0 la sută de născuți vii (România 18,0)

1940 Odesa 14,9 la sută de născuți vii (România 19,1)

Pentru anul 1941, dacă luăm de bune înscrierile găsite în registrele sovietice (care ar reprezenta primele patru luni ale anului), aflăm deodată o mortalitate generală crescută: peste 17 la mie.

Situația după asediu și evacuare. Cele trei luni, ultimele, ale anului 1941, nu pot fi luate în considerație deoarece nici înregistrarea nu s'a făcut cum se ruvenea, iar turburările au fost prea mari pentru a se acorda veracitate cifrelor înscrise.

Vom considera situația deci, dela 1 Ianuarie 1942, după — am putea spune — normalizarea vieții Odesei.

Astfel avem:

	Născuți	Natalit.	Decese	Mortalitate	Decese sub un an	Mortalit. infant.
1942	3889	15,5	5059	22,4	719	18,5
1943 (6 luni)	1218	9,0	1697	12,5	133	11,1

În 1942 deci, mortalitatea generală întrece natalitatea cu circa 7 la mie de locuitori iar în 1943 cu circa 3,5 la mie.

Dacă analizăm acum *mortalitatea* după grupele de vârstă, constatăm că mai bine de 55 la sută din totalul decedaților sunt oameni trecuți de 51 ani, deci indivizi asupra cărora greutățile războiului au fost mai apăsătoare.

Dacă urmărim mai departe ordinea importanței numărului deceselor pe grupe de vârstă, constatăm că grupa 31—50 ani urmează, cu 15 la sută din totalul decedaților în 1942 și 21 la sută din totalul decedaților în 1943. Apoi grupa de la un la cinci ani, cu circa medie de 7,5 la suta de decese, urmează grupa 16—30 ani, care dă o cifră medie de numai 6 la sută, iar grupa care este cea mai puțin atinsă este cea de la 6 la 15 ani, cu doar 2,3 la sută din totalul deceselor.

În fine, copiii sub un an dau cifra de cam 11 la sută din totalul decedaților.

În ceea ce privește *scăderea natalității* ea recunoaște de sigur printre cauze și scăderea nupțialității.

Nupțialitatea, în ultimii ani sub stăpânirea sovietică a fost:

1938	8402	căsătorii
1939	8089	„
1940	7356	„
1941	1930	„ (până la 15 Iulie).

Or, sub administrația românească, din cauza lipsei elementului masculin s'au încheiat:

1941 (3 luni)	3	căsătorii
1942 (3 luni)	205	căsătorii
1943 (6 luni)	167	căsătorii.

Deci, de la o medie de 10—11‰, nupțialitatea a scăzut la 1—2 la mie.

Situația nu putea fi supleată de concubinajele sau legăturile pasagere între elementul localnic feminin și elementul masculin de ocupație deoarece din cercetările (dealtfel foarte dificile și delicate!) ce am întreprins, am găsit că din aceste legături s'au înregistrat în Odesa în 20 luni 105 noi născuți din tată român și 264 din tată german, însă între aceștia din urmă sunt de sigur și noii născuți din cupluri legitime, membrii ai grupului etnic german localnic.

În genere s'ar putea conchide că:

1. Războiul aduce cu sine o scădere importantă a natalității, care merge până la înversarea fracției normale adică scade sub nivelul mortalității.

2. O foarte importantă scădere a nupțialității.

3. Creșterea mortalității generale (de la media 12 la mie la 22,4 la mie, apoi tendința de revenire la normal 12,5 la mie, în urma ameliorării condițiilor de viață).

4. Decesele afectează în special grupele de vârstă mai slabe ca rezistență fizică, bătrânii și copiii.

5. Creșterea enormă a mortalității infantile care sare de la cam 12 la sută de născuți-vii la 18,5 și revine în 1943 la 11,1, odată cu normalizarea vieții în oraș.

În ceea ce privește, socotim că cifra de 11,1 decese la sută de copii născuți vii este un punct de onoare pentru administrația românească deoarece dovedește că în provinciile de sub conducerea acesteia, viața s'a normalizat într'atât că oferă o situație mai bună decât aveau în vreme de pace.

Cronică

Etno-solitică. Demografie. Antropologie. Eugenie. Sănătate Publică.

Chimani F.: Contribuție la cunoașterea sindromului sclerelor albastre. Autorul descrie un arbore genealogic ramificat de 5 generații. (Pacientă cu o soră gemenă), privitoare la sindromul sclerelor albastre în legătură cu porositatea oaselor și otoscleroză. La acest arbore genealogic se vede mersul redității în mod exact. Este prima dată când în sindromul sclerelor albastre se găsesc gemeni bi și uniovulari. Din arborele genealogic se vede că sindromul sclerelor albastre este dominant ereditar, că se transmite prin ambele sexe, că indivizi sănătoși cu partener sănătos au numai copii sănătoși că numai indivizii cu boală manifestă pot transmite și că sindromul cu boală de sistem cade sub legea pentru prevenirea urmașilor eredito-bolnavi. Este vorba de o inferioritate congenitală ereditară a mesenchimului sau de o inferioritate a țesutului fibros. Otoscleroza: în cadrul unui sindrom care este o boală ereditară generalizată și se transmite dominant, ne face să gândim că și rezolvarea definitivă a otosclerozelor trebuie căutată în constituția și predispoziția ereditară. (*Msch. Ohrenheilk.* 74. 548, 1940).

Institutul Național de Igienă din Paris se va compune din 4 secții: pentru epidemii, igienă generală, chestiuni de nutriție și pentru boli sociale (cancer, sifilis, tuberculoză, alcoolism).

Pentru fiecare secție s'au amenajat laboratoare speciale.

Institutul este sub conducerea ministrului „Familiei și sănătății“.

Afară de aceasta, prin legea din 20 Noembrie 1941 s'a înființat în Franța un „Institut național de asistență sanitară și asigurări sociale“, care este sub conducerea ministrului muncii.

Aprihăneanu N.: Construcția socială a locuințelor în România. În România a fost publicată o Lege, prima dată în 1921 apoi în 1927 pentru încurajarea construcției caselor și locuințelor. S'a încercat aceasta prin reducerea prețurilor terenurilor virane, prin procurarea materialelor ieftine de construcție, prin reducerea taxelor și prin scutirea de impozite timp de 10 ani. În 1930 a fost întemeiată o secție specială în ministerul muncii și i-au fost puse la dispoziție terenuri și mijloace bănești. Până în anul 1933 au fost construite pentru funcționarii de stat 80 de case pentru 2 familii, pentru membrii Asigurărilor sociale 200, și în ultimul timp, 270. În afară de aceasta s'au dat de 2 ori împrumuturi de construcție pentru câte 500 muncitori. Din nenorocire au lipsit mijloacele pentru continuare. Autorul a dezvoltat un tip special de construcție de 10—16 locuințe, care sunt legate între ele. În mijlocul unei colonii este o grădină publică, o piață pentru prăvălii, sau un cinematograf. Pretendenții trebuiesc să fie asigurați cel puțin 3 ani, familiile cu mulți copii sunt preferate. După un acout de 15% pentru materialul de construcție, restul se plătește în rate lunare. Fiecare teren este de 40—50 m². La o dobândă de 3% se achită costul construcției în timp de 20 ani, în care este scutit de impozite. Se speră ca cu ajutorul tehnicienilor germani să se ajungă la un progres în acest domeniu. (*Neue internat. Rundschau* Arp. 2 165—167, 1942).

Roff, F. F. Brandt, E. Méyer, H. Gëllner: Starea sanitară a muncitorilor industriale. Rezultatele unei cercetări biologico-sociale în 4 districte germane. Problema influenței muncii industriale a femeilor asupra politicii demografice, devine în războiul total din ce în ce mai acută. Tot așa de importantă este cercetarea influenței muncii în fabrică asupra sănătății femeilor. Cercetările au fost făcute în 4 districte: într'un district industrial al unui mare oraș, (Berlin), într'un district de mici agricultori (Lübeck), într'un district de agricultori cu caracter de mici orașeni (Werdau) și într'un district de munte; cercetările s'au făcut luându-se în considerație 6 puncte de vedere: 1. Structura populației și procrearea, 2. Comunitatea în case și familie, 3. Munca, 4. Frecvența bolilor, 5. Sarcină și naștere, 6. Mortalitatea copiilor. Amănunte trebuiesc citite în lucrarea care este foarte interesantă atât pentru medic cât și pentru cel ce studiază demografia.

A. Kollmann: Centre de colectarea laptelui femeii. La clinica din Nürnberg a fost întemeiat un centru de colectare al laptelui femeii, care a fost anexat la clinica sugacilor. Pentru acest centru trebuie un personal ales; donatoarele trebuiesc examinate foarte amănunțit și laptele trebuie colectat în locuința donatoarei. La centru, laptele este imediat examinat d. p. d. v. chimic și bacteriologic. Laptele se dă sugarilor bolnavi sau slabi. Deocamdată nu se poate spune dacă a urmat o ameliorare în starea sănătății copiilor. (*Nürnberg Med. Welt.* 1942, 27).

Pentru colaboratori

Spre a evita corespondența zadarnică, rugăm pe colaboratorii noștri să noteze pe manuscris:

1. Numărul extraselor ce doresc.
2. Calitatea hârtiei.
3. Cu sau fără copertă și calitatea acesteia.

Autorii achită costul extraselor direct tipografiei, care livrează extrasele în decurs de o săptămână dela apariția „Buletinului”.

Pentru cititori

1. „BULETINUL EUGENIC ȘI BIOPOLITIC” apare obișnuit ca nr. dublu, odată la două luni.

Costul abonamentului pe un an e 700 Lei.

Costul unui număr e 120 Lei.

Administrația se află la Institutul de Igienă și Biopolitică, Sibiu, strada Bârseanu 3.

Articolele se vor trimite d-lui profesor Dr. I. Moldovan, Sibiu, Piața Regele Ferdinand 19.

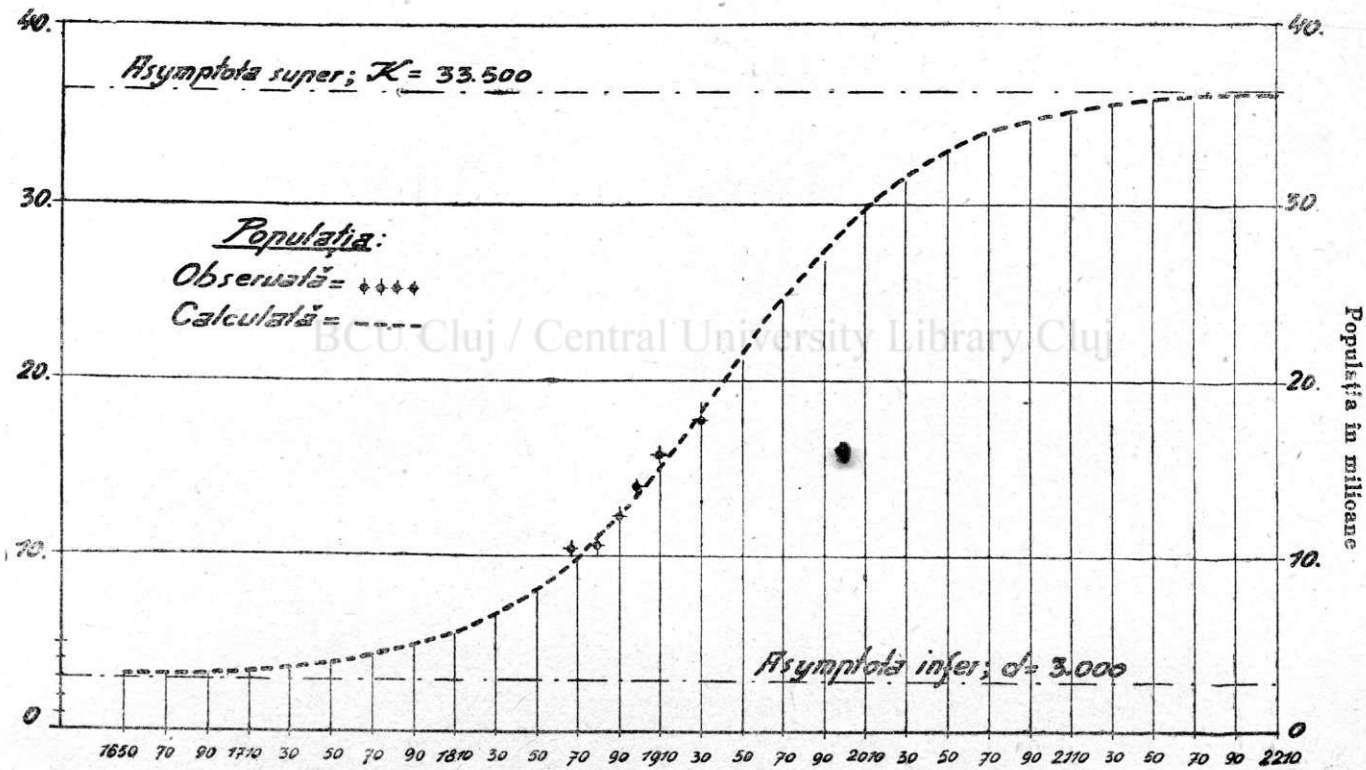
„BULETINUL” nostru se menține în cea mai mare parte din abonamente. În străduința noastră de a asigura apariția „BULETINULUI”, facem apel către cititorii noștri să ne sprijine prin:

**a contribui să lărgască cercul abonaților noștri;
a ne achita regulat abonamentul.**

2. Revista noastră e destinată tuturor categoriilor de intelectuali. Persoanele, sau Instituțiile, cari au primit un număr de probă, dar cari nu se pot abona, sunt insistent rugate de a ne restitui numărul, urmând a-i da altă destinație.

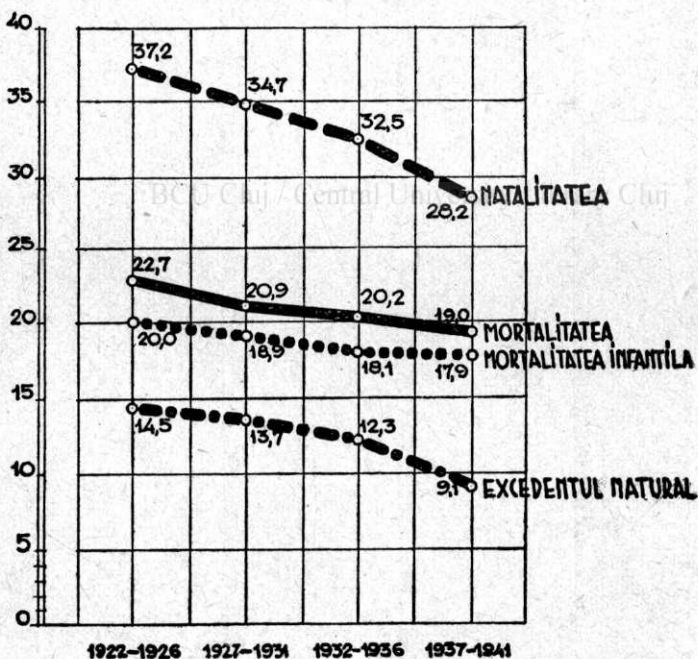
3. D-nii abonați cari își schimbă adresa, sunt rugați a ne anunța la timp.

PREȚUL 120 Lei

Curba logistică relativ la populația României.

MIȘCAREA DEMOGRAFICĂ ÎN ROMÂNIA ÎN TRE ANII 1922-1941 MEDIUL RURAL ȘI URBAN ÎNTRUNIT

Tip. C. Rom. Sibiu

